

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ТЕХНІК
МАЛЮВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: здобувач 2 курсу 241 М групи

Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта

Гуменюк Аліна Віталіївна

Керівник: к.пед.н., доцентка Голінська Т.М.
Рецензентка: директорка дошкільного закладу
Центр розвитку дитини № 20 «Пірамідка»
Маценко Т.М

Івано-Франківськ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	Теоретичні основи розвитку творчих здатностей у дітей старшого дошкільного віку	7
1.1	Аналіз літератури щодо проблеми розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку.	7
1.2	Особливості психолого-педагогічного розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.....	14
1.3	Образотворча діяльність як розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.	18
РОЗДІЛ 2	Дослідження розвитку творчих здатностей дітей старшого дошкільного віку засобами сучасних технік малювання	38
2.1	Діагностичне дослідження вихідного рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами сучасних технік малювання.....	38
2.2	Організація роботи з розвитку творчих здібностей засобами сучасних технік малювання дітей старшого дошкільного віку...	48
ВИСНОВКИ		58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		61
ДОДАКИ		68

ВСТУП

Актуальність дослідження. У рамках реалізації державного освітнього стандарту освіти аналізується необхідність залучати дітей з раннього віку до творчості і розглядати його як світ людських цінностей. Виникла потреба в системі навчання, яка б сприяла розвитку творчого потенціалу дітей, розвитку художньо-творчих здібностей дошкільнят. Творче сприйняття і розвиток завжди розглядалося як спосіб активного пізнання світу. Саме це робить можливим прогрес як для окремих людей, так і для всього людства.

Одним із важливих напрямів дошкільного виховання є використання різноманітних видів творчих здібностей, спрямованих на художньо-естетичне, соціально-моральне та патріотичне виховання дітей. Існують різні види творчих здібностей - скульптура, графіка, живопис, архітектура та інші. Вони мають великий педагогічний потенціал для розвитку художньої творчості. Розглядати розвиток творчих здібностей дошкільників поза процесом неможливо. Сучасна педагогічна практика показує, що швидка зміна багатьох точок зору щодо психологічних і художніх умов формування умінь, зміна поколінь самих дітей вимагають серйозних змін у технології роботи педагогів з дітьми. Свобода творчого вияву дитини дошкільного віку визначається не тільки образними уявленнями, а й бажанням передати їх за допомогою малюнків, а й володінням засобами зображення. Творча особистість є одним із важливих завдань теорії педагогічної практики на сучасному етапі, розв'язання якого має починатися з дошкільного віку; найефективнішим засобом є художня діяльність дітей у дошкільних навчальних закладах. Відомо, що дитяча творчість – явище унікальне. Сучасні вихователі та психологи наголошують, що художня творчість має велике значення для розвитку особистості дитини. В останні роки для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях малювання використовуються сучасні методики. Ці заняття також корисні для духовного розвитку дітей. Робота з сучасними незвичайними матеріалами дозволяє їм пережити незабутні емоції, розвинути творчі здібності та креативність, що

зрештою сприяє їхньому загальному інтелектуальному та особистісному розвитку. Вибір сучасних технік малювання як засобу розвитку дитячої творчості не випадковий. Більшість сучасних технік відноситься до спонтанного малювання, коли зображення створюється не за допомогою спеціальних прийомів, а шляхом ігрових маніпуляцій. Усе це зумовлює актуальність даної роботи, яка полягає в тому, що традиційні навички не завжди приносять потрібний і цікавий для дітей результат. У зв'язку з цим доцільно проводити спеціальну роботу з розвитку навичок малювання з використанням сучасних методик.

Сучасні дослідження А. Нікітіна, Г. Давидова які стверджують, що «сучасні техніки малювання сприяють розвитку творчих здібностей дітей, формують уяву, дарують дітям яскраві емоційні враження і відкривають можливість використання знайомих предметів як художніх матеріалів». У рамках державного освітнього стандарту дошкільної освіти, потребу залучати дітей до творчості з раннього віку та розглядати її як світ людських цінностей. Виникла потреба в системі навчання, яка б сприяла розвитку творчого потенціалу дітей, розвитку художньо-творчих здібностей дошкільнят. Виходячи з цього сформульовано мету, предмет і предмет дослідження та окреслено завдання роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Магістерська робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету як складова науково-дослідної теми кафедри «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів» (№ 0117U005614).

Мета дослідження - теоретично обґрунтувати та розробити комплекс заходів щодо розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку за допомогою сучасних технік малювання.

Об'єкт дослідження: процес розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження: комплекс заходів щодо розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку у вигляді сучасних технік малювання.

Завдання дослідження:

– проаналізувати наукову літературу та розкрити основні поняття дослідження.

- виявити особливості психолого-педагогічного розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

- Розкрити можливості сучасних технік малювання у розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

- Провести діагностику дослідження щодо визначення вихідного рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

- реалізувати організацію роботи з розвитку творчих здібностей засобами сучасних технік малювання дітей старшого дошкільного віку.

Слід зазначити, що з глибокими теоретичними дослідженнями з цієї проблеми, гостро відчувається потреба у практичних розробках, присвячених розвитку творчих здібностей у вигляді ознайомлення з витворами мистецтва.

Для вирішення поставлених завдань було використано такі **методи дослідження:**

- теоретичні: вивчення та аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури з проблеми дослідження; аналіз продуктів діяльності дітей

- Емпіричні: педагогічний нагляд, бесіда.

Гіпотеза дослідження: процес розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку через використання сучасних технік малювання.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, щоб довести ефективність розвитку творчих здібностей дітей старшого

дошкільного віку на заняттях образотворчої діяльності з використанням сучасних технік малювання.

Теоретична значимість даної роботи полягає у визначенні особливостей розвитку творчості дітей, та у виявленні можливостей використання сучасних технік малювання як засобу розвитку творчих здібностей.

Практична значимість цієї роботи полягає у створенні змісту серії занять, які можна використовувати вихователем у розвиток творчих здібностей (за допомогою сучасних технік малювання) дітей старшого дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження. Результати випускної роботи були представлені на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету та приймала участь в дистанційній міждисциплінарній міжнародній науково-практичній конференції «Distance learning in universities and modern problems», сертифікат.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДАТНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Аналіз літератури щодо проблеми розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку

Креативність сьогодні дуже важлива і суміжні спеціальності стають все більш затребуваними. Однак мало хто з батьків приділяє достатньо уваги розвитку дитини в цьому напрямку. Перевага віддається мові, мисленню і пам'яті також фантазія і уяві який формуються у дітей дошкільного віку самі собою. Звичайно, багато що залежить від природних задатків: у одних дітей дошкільного віку змалечку виявляються неабиякі творчі здібності, а інші малеча-дошкільник все життя повністю присвячує мистецтво до музиці [1].

Науковий термін «творчість» дає найбагатших складових і заплутаних термінологічних визначень. Але є дуже просте тлумачення цього терміну: творчість – це фантастична активність всіх форм самовираження і цілому. Крім того, самовираження може відбуватися через будь-що: через слово чи рух, через малювання чи пластичної скульптуру, художньої літератури чи мелодію. Навіть порівнюють з бухгалтерським обліком та хімічним дослідженням — здавалося б, нетворчих видах діяльності — ви можете застосувати креативність для успішної реалізації своїх планів і досягнення позитивного результату.

Творчість полягає в (Богоявленська, Д.)[2]:

- Навички творчості – який призводить здатність винаходити щось абсолютно нове;
- Позиції творчості – який призводить здатність сприймати зміни та нововведення, бажання експериментувати з ідеями та можливостями, гнучкість світогляду, постійний пошук шляхів до досконалості;

- процес творчості - який призводить до створення абсолютно нових образів.

Молодший дошкільний вік – важливий період у житті дошкільника. У цьому віці кожна дитина з радістю та дивом відкриває для себе незвіданий та дивовижний світ навколо себе та уявляє себе маленьким дослідником в світі. Різнобічний розвиток дитини проходить успішніше, коли вона залучається до різноманітних дитячих видів діяльності, які виражають її потенційні здібності та перші прояви її творчості. У всіх визначеннях творчості зазвичай стверджується, що це діяльність, яка веде до створення нового, оригінального продукту соціальної значущості. Тому однією з найближчих і доступних форм роботи з дітьми в дитячому садку є художньо-продуктивна діяльність, яка створює умови для залучення дитини до власної творчості, в ході якої створюється щось прекрасне, оригінальне.

Заняття в закладах дошкільної освіти у дітей дошкільного віку найчастіше базуються на стандартному наборі художніх матеріалів і традиційному способі передачі отриманої інформаційних новин. Але для дітей дошкільного віку потрібно щось нове, цікаве, незвичайне та креативне. Творчий розвиток на сам перед потребує вдосконалення та досягнення нових етапів розвитку та досягнень в світу. Результатом творчої діяльності у дітей дошкільного віку є створення нових, оригінальних і більш досконалих матеріальних і духовних цінностей, що мають об'єктивне і суб'єктивне значення в житті дитини. Багато науковців-дослідників об'єднують поняття «творчість» і «креативність» та постійно їх порівнюють між собою. Ці два терміни вважаються невід'ємними частинами будь-якої творчості та в житті дитини будь якого віку. Під творчістю та здатністю зазвичай розуміють більш всього, здатність створювати щось якісно нове. Поняття «творчість» — це практична або теоретична діяльність людини, в якій виникають нові результати.

На сьогоднішній день існують різні види творчості: наукова, технічна, художня та інші види, але вони актуальні в будь який час. Усі види на сам

перед, вони мають свої особливості, загадкованості, прагності, подібності та відмінності (Богоявленська, Д., Вергелес, Г., Грановська, Р., Кондратьєва, Н.) [2, 4, 11, 33]. Здатність приймати креативні рішення в дошкільному віці приходить не відразу, але кожна дитина має свій специфічний потенціал. Творчі здібності можна і потрібно розвивати, прививати та засереджувати.

Творчими здібностями визначився В. Сластенін здатність, що відображає глибоко вкорінену здатність особистості створювати оригінальні цінності та приймати нестандартні рішення [72]. Автор в свої дослідженнях розглядає як поняття в контексті особливостей сучасних підходу до сучасної освіти. Також спирається в своєму дослідженні і вчений В. Сластенін, який на основних вимогах сучасної освіти, пов'язані з розвитком творчої особистості, прийняттям нестандартних рішень і створенням продукції, яка характеризується новизною. У здібностях дошкільника закладені великі можливості для розвитку дитячої творчості. Проте проблема розвитку креативності залишається вивченою.

Сучасні психологи які пов'язують проблему креативності з проблемою навичок дітей дошкільного віку. При цьому креативність у дітей старшого дошкільного віку розглядається як загальна творча здатність, як процес перетворення знань в освіті. Дослідження в цьому напрямку підкреслюють, що творчість впливає на розвиток дітей дошкільників на уяву, фантазію та висунення гіпотези відомих вчених (Л. Виготський, В. Давидов, Я. Пономарьов) [7, 13, 64]. Також вважає і науковець Б. Теплов, що до умінь слід відносити лише ті вміння та навички, які безпосередньо пов'язані з успішністю діяльності. Такі явища, як запальний і не сподіваний характер, млявість, повільність, пам'ять не мають нічого спільного зі здібностями. Водночас Б. Теплов не вважає, що здібності можуть бути вродженими і дітей дошкільного віку. Він визнає, що творчі здібності «базуються на певних вроджених якостях і схильностях». Самі навички тільки створюються і розвиваються в процесі діяльності у дітей дошкільного віку і існують лише в розвитку [76, С. 56].

Інший відомий психолог (С. Рубінштейн) підтримує цю ж думку, яку за своїми словами, в основі здібностей лежить «спадково зумовлені передумови їх розвитку у вигляді схильностей» [67, с. 72]. Створюючи та розробляючи проблему творчих здібностей дітей дошкільного віку, велику увагу у своїх дослідженнях розробляв та приділяв (С. Рубінштейн). Під здібностями психолог розуміє придатність до тієї чи іншої діяльності у творчості. Водночас про наявність здібностей дітей дошкільного віку, можливо судити за успіхами, за швидкістю, за духовним зростанням, а саме: за легкістю засвоєння та швидкістю прогресу діяльності [67, с. 98].

Вітчизняні психологи виділяють деякі передумови та причини, які дають змогу визначити особливості прояву творчих здібностей дітей дошкільного віку. В якості таких передумов і причин вказані перцептивні риси особистості з творчим потенціалом. Перцептивні характеристики у дітей дошкільників можуть проявлятися у надзвичайній інтенсивності уваги, величезній сугестивності та сприйнятливості. Прояв творчих здібностей можна також зафіксувати за такими характеристиками діяльності, як відхилення від створіння власного шаблону, оригінальність ідей, ініціативність в роботі, наполегливість в системі, висока самоорганізованість і величезна працездатність. Сучасні психологи які також вважають, що творча особистість характеризується високим рівнем мотивації діяльності дітей дошкільного віку.

Творча креативність в особистості відчувається у задоволення не стільки від досягнення мети творчості, скільки від самого її процесу в роботі. Специфічною рисою творця є майже непереборна тяга до творчої діяльності у дітей дошкільного віку (Дружинін, В., Єрмолаєва, Н., Лейтес, Н.) [17, 19, 41].

Можливо у цьому контексті яка визначається у понятті «творчі здібності» – це не лише індивідуальна якість, а характеристика людини, яка визначає успішністю виконанні в неї художньо-творчої діяльності різних видів. Проблема здібностей на сьогоднішній день водночас вважається одним

із найскладніших і найменш розроблених у сучасної психології. При експерименті проведеного дослідження слід враховувати, що справжнім предметом психологічних напрямів дослідження є не лише дії, а в поведінці людини. Різноманітність видів людської діяльності, кількісна і якісна відмінність продуктивності дозволяють розрізняти види і ступені здібностей. Оцінка умінь завжди носить порівняльний характер, тобто ґрунтується на порівнянні продуктивності праці, умінь людини з уміннями інших (Вергелес, Г.) [4]. Ще в минулому столітті проблема загальних і спеціальних здібностей привернула увагу видатних та сучасних психологів. Відомі роботи були в цьому напрямку які розглядали вітчизняні учені як: (Ананьєв, Б., Гальперін, А. Леонтєв, О., Мухіна, В., Теплов, П.) та інші дослідники [1, 10, 42, 52, 74]. Завдяки цим дослідженням можна виділити кілька підходів до визначення здібностей.

Один із підходів до визначення сутності здібностей пов'язаний з їх характеристикою як індивідуально-психологічних особливостей особистості. Вони на сам перед є успішною передумовою певної продуктивної діяльності або її розвитку. Крім того, така діяльність не обмежується реалізацією певних умінь, знань чи навичок. З цієї точки зору здібності - це завжди соціально зумовлений процес, який пов'язаний з умовами виховання та особливостями суспільного розвитку. Проте успішність цього процесу полягає в наявності органічних, спадкових передумов розвитку особистості у вигляді схильностей (Кондратьєва, Н.) [33].

Інший підхід до вивчення творчих художніх умінь — синтетичний — пов'язаний з пошуком взаємозв'язку між компонентами умінь. Здібності розглядаються як єдине ціле, яке складається з компонентів, але не може бути зведене до їхньої простої суми (Гальперін, П.) [10]. Кожен підхід має своїх прихильників і дослідницькі проблеми. Але як в педагогічній психології, так і в педагогічній практиці неприпустимо протиставляти або ігнорувати вміння як передумови успішного навчання, вміння як результат навчання. Кожен із підходів має свої методологічні та теоретичні основи.

Один із цих підходів припускає, що навички значною мірою складають основу індивідуальних відмінностей між людьми, інший припускає фундаментальну важливість змісту та методів організації навчання для розвитку та навчання навичок. Відповідно, творчі здібності є результатом, підсумком виховання і навчання, заснованого на оволодінні спеціальними способами інтелектуальної діяльності. Оволодіння новими способами діяльності, у свою чергу, забезпечує особистості дитини можливість успішно розв'язувати нові завдання в тій чи іншій системі знань або в тому чи іншому виді творчої діяльності. У світовій педагогіці набуло поширення починати розвиток творчих здібностей з дитинства початкової освіти, насамперед на матеріалі образотворчої діяльності та всіляких дитячих ігор. При цьому вони підкреслюють, що процес дитячої творчості розвивається на основі двох підходів.

Підхід перший який відображає позицію (Л. Виготський), який вважав, що необхідно виховувати творчу уяву. Підхід другий, що пов'язаний з тим, у процесі втілення образів, створених творчістю, також потребує особливої культури. Лише тоді, коли одна й інша сторони достатньо розвинені, творчі здібності дитини можуть правильно розвинути і дати дитині те, чого ми можемо від неї очікувати [7]. Загалом творчі здібності поділяються на спеціальні та загальні творчі здібності залежно від сфери діяльності в якими вони реалізуються. Спеціальні творчі здібності пов'язані з окремими видами творчої діяльності (технічною, науковою, музичною, образотворчою та іншими) і забезпечують успіх у творчій сфері. У будь-якому випадку спеціальні здібності визначаються певними специфічними задатками і вимагають розвитку унікальних особистісних якостей, які формуються протягом життя і розвиваються саме в цій формі.

При цьому майже всі дослідники які зазначають, що у творчості слід вважати, що найбільш змістовною формою розумової діяльності, універсальною здатністю, яка забезпечує успішне здійснення найрізноманітніших видів художньої діяльності.

Між уміннями і знаннями, уміннями і навичками існує тісний і безперервний зв'язок. З одного боку, уміння залежать від знань, з іншого боку, уміння розвиваються в процесі засвоєння знань, умінь і навичок. Від цього також залежать у дітей дошкільного віку знання, уміння та навички - уміння дозволяють швидше, легше, міцніше та глибше оволодівати відповідні знання та навички.

У переломного періоді розвитку уваги стає дошкільний вік. У цей період діти дошкільного віку вперше починають свідомо контролювати свою зосередженість, увагу, спрямовуючи її на певні предмети та утримуючи баланс. Для цього пересічний старший дошкільник використовує певні навички, які отримує знання від дорослого. Коли ми говоримо про здібності дитячої творчості, то на самперед потрібно підкреслювати, що вона завжди базується на наслідуванні. Важливим чинником розвитку дитини, особливо її художніх здібностей, є наслідування наявних художніх зразків. У ньому конкретизується завдання педагога-вихователя, спираючись на схильність дітей дошкільного віку до наслідування і передаючи їм уміння і навички, без яких неможлива самостійна творча діяльність дітей дошкільнят. Враховуючи тенденцію повторювати те, що дитина бачить, учитель повинен заохочувати в дітей самостійність, допитливість і активність у застосуванні цих знань і навичок, а також розвивати критичне мислення та концентрацію. Отже, у найзагальнішому вигляді визначення творчих здібностей виглядає так: творчі здібності — це здібності людини, які продукують щось якісно нове, таке, чого раніше не було й не було; це індивідуальні особливості якостей людини, що визначають успішність заняття нею різними видами творчої діяльності. Як зазначає Світлана Погодіна: що «Великий вплив на розвиток дитини мають творчі здібності. Нетрадиційні матеріали приваблюють дітей. Чим різноманітнішими будуть художні матеріали, тим цікавіше з ними буде працювати. У дітей з'являються нові ідеї, пов'язані з комбінуванням різних матеріалів, дитина починає експериментувати, творити» [61, с. 214].

У всіх визначеннях творчості зазвичай стверджується, що це діяльність, яка веде до створення нового, оригінального продукту соціальної значущості. Це може бути новий зміст, новий предмет або новий вид художньої діяльності.

На цій основі вміння визначаються не тільки їх зв'язком з певними видами діяльності. Вони також пов'язані з особистісними психічними особливостями, які визначаються індивідуальною неповторністю особистості.

Розвиток творчих здібностей необхідно починати з дитинства через мистецтво і всілякі дитячі ігри. У загальному вигляді творчі здібності поділяються на спеціальні і загальні творчі здібності в залежності від сфери діяльності, в якій вони реалізуються. Спеціальні творчі здібності пов'язані з окремими видами творчої діяльності (мистецтвознавчою, музичною, науковою та іншими) і забезпечують успіх у певних сферах творчості.

1.2. Особливості психолого-педагогічного розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку

У контексті запровадження дошкільної освіти особливого значення набувають питання розвитку творчого потенціалу підростаючої людини. У дошкільному віці визначаються основні характеристики, які в майбутньому визначатимуть творчу спрямованість особистості. Про необхідність розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку досліджують і розробляють постійно. Для досягнення цієї мети розроблено програми та технології. Проте проблема розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку в даний час суттєво змінилася. Так, за останнє десятиліття педагоги-практики помітили, що діти дошкільного віку все більше відрізняються від своїх однолітків, про що бути описаним видатними вченими і дослідниками (І. Песталоцці, Я. Коменський, М. Монтесорі, В. Сухомлинського) і навіть тих дітей

дошкільників, які відвідували заклади дошкільної освіти наприкінці двадцятого століття (Ветлугіна, Н.) [6].

Як затверджував (Л. Петухова) який розглядав в своїх дослідженнях творчі прояви дітей, звертає увагу на зв'язок творчості з інтересом дитини до виконуваної діяльності. Науковець підкреслює, що інтерес до діяльності пов'язаний з відкриттям новітніх технологій, які впливають на творчий процес [58]. А на мам перед сучасні психологи та педагоги (Лопатіна, Є., Мацкевич, М., Петровський, А., Полуянов, Ю. та інші науковці) [44, 47, 56, 63] відзначають, що однією з умов розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку є особистість педагога та його готовність адекватно організувати навчально-виховний процес в закладах дошкільної освіти. Але вивчення педагогіки та психології досить добре впроваджується у процесі розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Дослідження в галузі фізіології показують та впроваджують, що в перші роки життя мозок дитини дошкільника швидко росте і «дозріває». Зростання числа клітин мозку і анатомічних зв'язків між ними залежить як від різноманітності та інтенсивності функціонування існуючих структур, так і від того, наскільки стимулюється утворення нових структур. Це час надзвичайної чутливості, найважливіший для початку розвитку навичок. Однак для успішного розвитку необхідно підкріпити цей процес відповідними стимулами, заснованими на оптимальних умовах на момент дозрівання. Головний мозок який дозріває та настає працездатності синхронні і сприятливі умови, розвиток відбувається плавно (І. Севостьянова) [70].

Аналізуючи багатьох дослідників які пов'язують, що розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку з появою символів і розвитком здатності до перетворення (Г. Вергелес, Г. Григор'єва, Н. Поддьяков, А. Мелік-Пашаєв, С. Рубінштейн, Б. Теплов та інші науковці). Перетворення формується в різних видах діяльності дітей дошкільного віку як у грі, творчості, малювання, конструювання, ліпленні, аплікації та інших видів діяльності [4, 12, 48, 67, 76].

На думку (Н. Ветлугіна) [5], виходячи з положень теорії художньої діяльності (А. Леонтьєв) [42] виділяє здатність дітей дошкільного віку які сприймають прекрасне в житті у творах мистецтва, легко «входити» в уявну ситуацію і емоційно реагують на прекрасне; – вчимо творити з дітьми дошкільного віку дотримуючись закони краси, проявляти у дітей дошкільників творчу ініціативу та особисте ставлення до того, що відбувається сьогодні; – навчають дітей дошкільного віку оцінювати естетичну красу довкілля, вчити розрізняти художні прояви у змісті творів; – самостійно навчають дітей шукати та знаходити оригінальні та креативні методи вирішення художньо-творчих завдань [5]. Аналізуючи ці напрями цього, сформулюємо особливості розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

1. Емоційна сфера особливості дітей. Спостерігаючи на емоції дитини дошкільного віку у них розвивається і водночас якісно змінюються, стаючи складнішими, глибшими і стійкішими. Дошкільник поетапно вчиться керувати своєю поведінку лише не тільки з емоційних мотивів, а й з свідомо поставлених завдань. В період емоційна сфера дитини дошкільника пов'язана з формуванням моральної сторони особистості. Дитина отримує колосальний емоційний досвід у процесі спілкування з діяльністю мистецтвом, розуміння сприймати в своєму сенсі та засвоєння загальнолюдських цінностей, втілених у творах мистецтва. Рівень емоційності дітей дошкільного віку визначає силу і інтенсивність її уяви.

2. Залежність уяви від сприйняття. Розвиток уяви у дітей в дошкільному віці відбувається шляхом удосконалення наслідувальної уяви, все більш вірно виконуючи завдання у роботі та повне відображення дійсності.

3. Ступеневий сенсорний розвиток дитини дошкільного віку характеризується низькою диференціацією сприйняття: коли дошкільникам пред'являються предмети, вони залучають найбільш яскраві і вражаючі властивості.

4. Моторика у психології яка використовується з дитини дошкільного віку, яку ми відносимо до приватних навичок, характеризується недостатньою координацією рухів і поганою керованістю. Рівень розвитку моторики в психології яка в своїй сфері визначає якість результатів художньо-творчої діяльності.

5. Художні та творчі здібності дитини дошкільного віку динамічні, вони не є чимось статичним і незмінним. Кожна його естетична структурна складова знаходиться в процесі становлення та розвитку. Всі вони в різному ступені навчені, тому їх прояви дуже індивідуальні.

6. Розвиток естетично-художньо-творчих здібностей безпосередньо залежить від середовища, в якому дитина проводить перші роки життя. У багатьох дітей ці навички лише починають формуватися під час систематичної навчальної роботи, що не означає, що вони слабкі [8].

На нашу думку, вроджені здібності є лише однією з передумов складного процесу розвитку творчих здібностей. Творчість та креативні у дітей дошкільного віку, на відміну від впровадження творчості дорослих, обмежена невеликим досвідом. З точки зору цієї креативність дітей дошкільного віку, найшвидше за все буде нижча. Але, незважаючи на те, що дорослі мають більше досвід до правил естетики та елементів для поєднання, вони свідомо усувають ті, про які досвід говорить, що дорослий вік неможливі, тоді як діти дошкільного віку з легкістю поєднують непоєднуване, не критикуючи результат. Для дітей дошкільного віку характерне «мінливе мислення», коли дитина дошкільник створює багато варіантів вирішення проблеми, але однаково дотримується правил виконання кожного. Поки що дитина дошкільник не завжди вміє відокремити вдалий варіант від невдалого - з точки зору естетично культури, в якій він вчиться розвивається у мистецтві. Творчість можливо виділити терміном як «доросла», навпаки, передбачає вибір з точки зору прийнятих у суспільстві смаків, з точки зору естетичної культури, в якій ця художня творчість народжується. Дитина дошкільного віку любить те, що створив дорослий

свій витвір мистецтво. Малеча упевнена, що дорослі люди дивяться на те, що він зробив, так само, як і він. Не зважаючи на відсутність творчих проявів у дітей дошкільного віку може бути наслідком жорсткої виховної системи дорослого, яка пригнічує структуру власного «Я» (А. Галанов) [9]. Особливо небезпечно, якщо це відбувається до «перших пологів» особини приблизно у віці трьох років.

Отже, можливо зробити такі висновки, що творчі здібності не є вродженою якістю; за певних умов вони можуть проявлятися і розвиватися. Творчі здібності дітей дошкільного віку - індивідуальне динамічне особистісне утворення. Діти дошкільного віку проявляються і розвиваються лише у відповідних формах діяльності і лише за наявності значимої для суб'єкта внутрішньої мотивації. Велику перевагу у ролі розвитку його майстерності відіграє особистість учителя-вихователя. Як складові творчих здібностей дітей дошкільного віку варто виділити особливості розвитку мислення, уяви та окремих особистісних якостей, які можна об'єднати загальним поняттям індивідуальної суб'єктності.

1.3. Образотворча діяльність як розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

Зокрема використовуючи в образотворчій діяльності напряму підготовки малювання - це найперша і найпростіша форма розуміння навколишнього світу. Ще в перцептивному періоді дитина бере в руки олівець і малює, оволодіває принципами малювання. Неважливо, що саме він малює, він про це не думає. Для малюка важливий на сам перед це процес творіння: він забруднює свої рученята, залишає сліди отіску своїх рученят на аркуші паперу, на шпалерах у кімнаті та будь де є простір для дитини та інше. Важливо на сам перед не відштовхувати дитину, а підтримувати її в творчому процесі (Р. Грановська) [11].

У закладах дошкільної освіти ми, стикаємось з дітьми з дошкільного віку, які не впевнено у своєму малюванні, боячись зробити не те як треба намалювати, малюючи невірні пропорції предмету та інше. Насправді в образотворчій діяльності у дітей дошкільного віку немає правил чіткості «вірно» або «невірно». Цей вид художньої діяльності дає стільки свободи і фантазії, креативності, кмітливості, що це необхідно донести до дитини. Малеча в дитячому закладі може зобразити щось своє в своєму творчому малюнку або технологічній поробці, а не за запропонованим вчителем-вихователем по шаблону. Зазвичай, на перших кроках художнього малюнку вчитель-вихователь показує правила виконання, як і що робити, але кожна дитина дошкільник отримує щось інше, не те, що вона бачить, сприймає і відчуває. «Кожна схильність має пройти довгий шлях розвитку, перш ніж перетворитися на навички. Перші роки життя дитини є найціннішими для її майбутнього і повинні бути максимально комплексно та ефективно використані для її майбутнього та розвитку творчих здібностей. На жаль, ці можливості з часом безповоротно втрачаються», зазначав Леонардо да Вінчі (Т. Комарова) [30].

Є традиційні та сучасні техніки малювання які використовуються в освіті. Використовуючи традиційні образотворчі техніки та техніки малювання: створення зображення за допомогою гуаші малюнки, акварелі малюнки, фломастерів (графічні), кольорових олівців та воскові крейди. Нетрадиційні техніки або їх можна назвати сучасними – це малювання художньою технікою акварель на мокрому аркуші, на зім'ятому папері акварельними фарбами, гуаш або пастель на оксамитовому або цупкому папері, малюнок вугіллям (або звичайний простий олівець В6), червоною крейдою (сангіною), долоньковою технікою, пальчиковою техніками, скретч-папір, друк марками, коробками, кришечками, виделками, ложками, повітряною кулькою, харчовою плівкою, природними об'єктами – листя, напилення або набризг на трафарети, ниткографія, блотографія, монотипія та інші техніки (Г. Коджаспірова) [27]. Тобто, художнє сучасне малювання

передбачає безліч використань нових матеріалів, інструментів і методів художнього та креативного малювання, які не є загальноприйнятими і традиційними (поширеними) у педагогічній практиці в закладах дошкільної освіти. Зазвичай, при виборі сучасної художньої нетрадиційної методик малювання необхідно заздалегідь враховувати вікові особливості та рівень розвитку дітей дошкільного віку (С. Кожохіна) [13].

В дошкільній освіті діти старшого дошкільного віку не мають великого досвіду малювання, їх спочатку вчитель-вихователь вчить правильно тримати прості олівці та пензлики, правильно тримати пензлик з клейом та клеїти готові конструктивні форми та інше. В своєму дослідженні нам дуже допомогли моделі, які ми використовували в рамках програми «Розвиток» (Л. Венгер). Найпривабливіше в сучасному малюванні є те, що можна відірватися від звичних способів навчання. Використовувати сучасні методики які сприяють на збагачення знань і уявлень дітей старшого дошкільного віку про предмет та їх використання, матеріали та інструменти, їх властивості та спосіб виконання роботи в цілому. У дітей старшого дошкільного віку формується вміння переносити набуті знання в умовах новітнього сучасного навчання у дошкільному закладі. Адже малювати можна не тільки фарбами, олівцями чи фломастерами, а й тонованим мильним розчином, свічкою, клеєм ПВА, ватними паличками, поролоном, твердими пензликами, різноманітні штампи та іншими приладами. Діти вивчають різні способи розфарбовування паперу або картону, в тому числі кольорову пасту, метод розпилення, дізнаються, що можна малювати не тільки на папері, а й на спеціальному склі, вчать працювати пензликом, олівцем і пензлем. Намагаються малювати предмети руками (долонькою, пальцями, кулаком, ребром долоні), отримувати зображення за допомогою підручних засобів (ниток, мотузок, порожнистих трубок) та природних матеріалів (листя) тощо [3, с. 45].

Сучасні художньо-естетичні методи у закладах дошкільної освіти не вимагають складних технічних та технологічних навиків; це дуже прості та легкі

способи малюванні у використанні творчих робіт, але дають змогу наочніше продемонструвати лише чіткіші можливості тих чи інших художніх способів, тим саме розвивають у дітях дошкільників вміння розпізнавати виразність форм, предметів та інше правила виконання. Найціннішим у дитячих робіт є також вміння поєднувати в інтеграції з різними видами витворами сучасної образотворчої діяльності тобто це: малювання різнопланові, живописне ліплення, креативна аплікація, дизайнерське конструювання) (Г. Давидова) [14].

Працюючи у закладі дошкільної освіти викладач-вихователь з дітьми використовує на заняттях сучасну образотворчу діяльність. Отже, ми дійшли до висновку, що сучасна технологія тісно пов'язане з іншими видами мистецтва: тобто це музичне мистецтво та художня література. Найсучасніший художній твір сприяє для дітей дошкільного віку на розвиток художнього смаку та на їх творчість. Виникає ідея організувати музичні, літературно-мистецькі вітальні «сезони». Ці події стали завершальними вечорами в кінці кожного періоду (сезону). Кожне спільне заняття включає: прослуховування витвір музичного твору (альбом П. Чайковського «Пори року»), перегляд репродукцій відомих та сучасних художників, читання художню літературу популярних дитячих поетів, фольклору, різноманітні заходи, вікторини та інше. В практичній частині на заняттях або заходах хлопці створюють командну через художні роботи за допомогою сучасних технологій.

Взаємодія педагога-вихователя з дітьми дошкільного віку в закладах дошкільної освіти використовують поєднання групові та індивідуальні роботи. В дошкільному закладі організують заходи в нашій вітальні створюють сприятливі умови для спілкування один з одним. Особливе значення для спілкування та дружніх стосунків між дітьми дошкільного віку має наша спільна діяльність, у якій діти старшого дошкільного віку через сучасний малюнок створюють на заняттях загальну картину. Велике значення для оформлення будь якої роботи дитячої, розвиває у дітей

дошкільників творче середовище в групі. Оформлення роботи дитячого простору залежить від уяви та фантазії через творчість через педагога-вчителя (О. Дяченко) [18].

Плануючи в закладах дошкільної освіти спільну діяльність з дітьми старшого дошкільного віку з використанням сучасних матеріалів та прийомів, також необхідно враховувати вікову категорію особливості дітей. На заняттях з сучасної техніки дітям дошкільникам легше засвоювати прийоми малювання це пальчикові, долонькові, трафаретні техніки, а також використання різноманітними матеріалами: коробками, кришками, поролоновими подушечками, гумові та ватні паличками та інші прилади. Ці прийоми діти сприймають та використовують на заняттях малювання як різновид ігрової діяльності у своєму експерименті. Але за невеликою підказкою вчаться бачити у відбитку руки зображення: метелика, зайчика, лебедя та інші анімалістичні жанри. Планування навчальної художньої діяльності здійснюється з урахуванням календарно-тематичного принципу у закладах дошкільної освіти.

Батькам також необхідно навчати та розвивати образотворчими навичками дітей дошкільного віку. Для використання була розроблена картка «Малюємо фантастичні роботи разом», яка містить послідовність роботи з рекомендаціями, поради та опис різних сучасних технологічних малюнків.

Таким чином, в роботі з сучасними технологіями в образотворчості з використанням різними прийомами стимулює позитивну мотивацію до образотворчої діяльності у дітей старшого дошкільного віку, створює радісний настрій в групі, позбавляє від страху дитини дошкільника перед кольором, страху не впевності вміти малювати, також сприяє зниженню збудження та надмірності емоційного розгальмованих дітей дошкільного віку. Хлопчики дошкільнята менше втомлюються ніж дівчата, залишаються діти активними в групі і працездатними протягом усього часу, відведеного на виконання завдання який запропонував педагог-вихователь (Г. Давидова) [14]. Широкі можливості відкриває для дітей дошкільників в сучасній

образотворчій діяльності, особливо впливає дитяче малювання. Як стверджують та зазначають сучасні дослідники у дитячому художньому мистецтві (Г. Григор'єва, Т. Комарова, В. Котляр, Н. Сакуліна) [12, 32, 36, 67,], в якому розглядається засоби розумового, графомоторного, емоційного, естетичного та вольового розвитку дітей дошкільного віку. Малювання вдосконалюється всі психічні та емоційні функції: зорове сприйняття, сприймання, уявлення, уява, пам'ять, креативність і розумові операції.

Використання в закладі дошкільної освіти сучасні технології і їх матеріали малювання як засіб розвитку творчих здібностей у дітей дошкільників не є випадковістю. Найбільшість використання сучасних художніх технік відноситься до сюжетного спонтанного малювання на заняттях образотворчої діяльності, коли зображення створюється не за допомогою спеціальних художніх прийомів, а шляхом ігрової діяльності. При цьому невідомо, яка робота виходить, тим самим підвищуючи інтерес у дітей дошкільників до образотворчої діяльності і стимулюючи активність уяви. Крім того, використання сучасні методики розширюють образотворчі можливості дітей, дозволяючи їм краще фантазувати та реалізувати свої можливості в своїх роботах, звільнюються від неприємних переживань і утвердитися в позиції «творця». Використовуючи сучасні нетрадиційні техніки, діти дошкільного віку починають відчувати переваги творчості та підвищують свою працездатність.

Спеціалісти науковці які стверджують та присвятили у формуванні творчих умінь з образотворчого мистецтва: (Л. Петухова, Н. Сакуліна, К. Утробіна) [57, 67, 77]; з розвитку творчості та самостійності в процесі роботи з різними сучасними художніми матеріалами: (Р. Грановська, Є. Котова, Д. Богоявленській) [10, 37, 54].

Науковці акцентували увагу на тому, що сучасне малювання повинно викликати у дітей дошкільного віку тільки позитивні емоції. Позитивні емоції складають основу психічного здоров'я та емоційного благополуччя дітей. Оскільки сучасне малювання створює у дітей дошкільного віку гарний

настрій, то інтерес дітей дошкільників до художньої творчості слід заохочувати і розвивати. Навчаючи дитину дошкільника немає потреби вчити її та вставляти олівець чи пензель у невмілу руку дитини дошкільника і мучити її. Перші кроки невдачі викликають у дитини дошкільника розчарування і навіть роздратування у роботі. Необхідно досліджувати та спостерігати і стежити за тим, щоб діяльність дитини дошкільника була успішною – це зміцнює її власні сили [24, 30, 35].

У зв'язку з цим виникає необхідність розвивати різновиди таких сучасних художніх прийомів, якими могли б оволодіти всі діти дошкільного віку та приносити максимальне емоційне задоволення малечі, оскільки емоції є і процесом, і результатом практичної діяльності - художньої творчої діяльності.

Сьогодні існує багато різноманітних сучасних технік у малюванні, яке дозволяє створювати оригінальні різнопланові роботи навіть без художніх вмінь і навичок. Використовуючи у малюванні з використанням незвичайних матеріалів і оригінальних технік дозволяє дітям дошкільників відчувати незабутні позитивні емоції. Методисти-практики наголошують, що малювання сучасних технік в образотворчими технологіями не втомлює дітей дошкільного віку; малеча залишаються надзвичайно активними та ефективними протягом усього часу, відведеного для виконання завдання. Крім того, сучасні технологічні напрями дозволяють здійснювати індивідуальний догляд за дітьми, враховуючи їхні бажання та інтереси до мистецтва.

Їх застосування сприяє:

- інтелектуальне розвиває дитину;
- розвиває впевненість у собі;
- розвиває та розкриває просторове мислення;
- навчає дітей дошкільників вільно висловлювати свої думки та задум;
- розвиває та розкриває дрібну моторику рук;
- вільний вибір для образотворчі матеріалів для технік [14, 15, 25].

Дослідники застосовують такі прийоми які показують, що різноманітність і варіативність живописного ліплення, малювання та аплікації є найважливішою передумовою успішного розвитку художньої творчості дітей дошкільного віку. Всі ці художні естетичні види діяльності не терплять шаблонів і стереотипів. Новизна навколишнього середовища, незвичайний початок роботи, красиві та різноманітні матеріали, цікаві та унікальні завдання для дітей дошкільного віку, можливість вибору та багато інших факторів - все це забезпечує художнього малювання та спонтанність дитячого сприйняття та сприймання, запобігаючи різноманітності та нудзі у художньої творчої діяльності дітей дошкільного віку.

Для оволодіння сучасними техніка у дошкільному закладі та принципами та методиками для дошкільного віку доступний широкий асортимент різноманітних матеріалів та пристроїв: папір різних фактур, формами та розмірами; художні матеріали гуашеві та акварельні фарби; пензлики різних номерів від 2,3,5; пензлик з щетини; воскові крейди та кольорові олівці; маркери, водо стійкі маркери, кольорові фломастери; прості та кольорові ручки.

Створення малюнків в сучасній техніки можна і потрібно починати з малечі - за принципом «від простого до складного» (М. Замураєва).

Використання основних прийомів, які використовуються в цьому віці: малювання пальчиками, долоньями; малювання поролоновими паличками і ватними паличками; друк листям, картоплею, морквою; малювання свічкою, вугіллям, кулькою повітряною, кришечками та іншими матеріалами які є під руками [20].

Використання занять у середньому та старшому дошкільному віці можна використовувати такі сучасні технологічні техніки, як: малювання свічкою; блотографію з трубкою; малюнок поролоном; пальцеграфія; ниткографіка, тичкуванням, костельними трубочками, паперовими трубочками та іншими матеріалами [48]. Тому їх використання дозволяє дітям старшого дошкільного віку почуватися сміливіше і впевненими в собі ,

розвиває уяву, фантазію, креативність і дає повну свободу для самовираження в творчості.

Використання сучасні техніки малювання сьогодні - це новий напрямок в мистецтві, який допомагає розвивати всі сторони дитини дошкільника. Варто зазначити, що успіх навчання сучасних нетрадиційних технік багато в чому залежить від кваліфікації вчителя-вихователя. Щоб донести до дітей дошкільного віку зміст роботи з окремих прийомів, необхідне використання найрізноманітніших методів і прийомів у навчанні. Оскільки на заняттях з образотворчої діяльності в якому використовується сучасне малювання можна використовувати найрізноманітніші техніки і різні матеріали, учитель-вихователь повинен вміти працювати з різними з них. Кожна з цих технік можливо використовувати в ігровій діяльності.

Отже, розглянемо кожен з цих технік докладніше та поетапніше. Більш детальний опис цих методик можна знайти в роботах (Г. Давидової [13], Р. Казакової [23], Т. Комарової [29], А. Нікітіної [53], Л. Петухової [57]), конспекти занять на тему: «Ріпа».

Сучасні техніки використання: воскові крейди + акварель, відбитки з овочів та картоплі.

Мета: Ознайомити дітей з нетрадиційними техніками малювання.

Завдання:

- 1) Заохочуйте дітей до створення власних малюнків.
- 2) розвивати почуття композиції та кольору.
- 3) Виховувати акуратність у роботі.

Обладнання: ватні палички, акварельні фарби зеленого та жовтого кольорів, аркуш паперу формату А4, пензлик, два поролони, мисочки з гуашшю, ватні палички, навчальні етюди.

Хід уроку:

1) Учитель-вихователь розповідає розповідь за текстом, роблячи паузи, коли з'являється кожен персонаж. Після показу фігури героя вихователь пропонує дітям назвати героя казки відповідно до їх мовних навичок.

2) Гра «Ні чи Так». Дітям показують картинку з героями казки і задають питання, на яке дитина повинна відповісти – так чи ні. Учитель-вихователь показує зображення мишки і запитує: «Це мишка?» (так), зображення собаки і питання: «Це кіт?» (ні). Усіх героїв казки грають подібно.

3) Грайте в «Далі». Далі вчитель-вихователь пропонує дітям самостійно розставити фігурки героїв одну за одною, як у казці. Підказування дітям опису персонажа (старий, вусатий, ріпку посадив), звуконаслідування (гав - гав) і загадок про героїв казки:

- П'є молоко, співає пісні (кішка);
- Маленький зріст, довгий хвіст (миша);

4) «Хвилинка здоров'я» «Ми на городі ріпку посадили»: Ідемо по черзі лісом і зеленою галявиною (Ходимо) Перед нами город (витягаючи руки вперед) Кличе дідусь. Просимо допомоги (махати руками) Ось ми і посадили ріпку (нахилитися) І полили водою (імітація руху) Виросла ріпка, добра та міцна (розвести руки в сторони) А тепер давайте її потягнемо (імітація руху) А ми з ріпи кашу зваримо (імітація руху) А з ріпи будемо здорові та сильні (проявити силу) Швидко впорається. Вони впорались і сіли тихенько.

5) Малювання «Ріпка» Учитель-вихователь який пропонує дітям дошкільники приступити до роботи. На столі лежать ватяні палички, губки, ватні палички, жовта та зелена гуаш. Нагадайте дітям дошкільниками про необхідність: вмочити вищевказані предмети в гуаш і зафарбувати ними ріпку методом «тикання», не виходячи за контур ріпки. Долонею намалюйте зелений хвостик ріпки і траву внизу малюнка. Закінчивши, похваліть дітей дошкільників за роботу.

Палькографія. Після того, як ви освоїли основи малювання долонями, варто приступити до знайомства з технікою фінгерографії, так як вона більш складна і вимагає більш цілеспрямованих рухів. Малюючи долонькою, діти дошкільники спочатку залишають на аркуші паперу відбиток долоні, а потім домальовують малюнок тварини за вказівкою вчителя-вихователя. На

першому етапі вчитель може сам завершити малюнок і на своєму прикладі показати принцип малюнка. У середній групі діти дошкільники можуть самостійно зобразити тварину з долоні, використовуючи власні спогади та уяву. Тож з долоні можна отримати kota, пташку, слоненя чи півника. У процесі навчання можна запропонувати дітям дошкільникам домалювати малюнки тварин (вмочити пальчик у фарбу, намалювати ніс, хвіст, рот, очі, різкими лініями, дугоподібними, горизонтальними лініями).

На заняттях образотворчої діяльності в системі малювання пальчиками діти дошкільного віку відтворюють різні рухи. долонями (плескати, мазати) і пальцями (мазати, мацати). Як правило, діти дошкільники з цікавістю, радістю і задоволенням розмазують сліди фарби на долоньках і на аркуші паперу. Всі ці дії повинні супроводжуватися словами вдячності вчителя-вихователя. Діти дослідники з цікавістю, радістю і задоволенням розмазують сліди фарби на долоньках і на аркуші паперу. Після кількох практичних ігор на папері встановлюється руховий ритм, коли діти багаторазово повторюють рухи долонями та пальцями. Як правило, такий ритм приваблює дітей, стає додатковим стимулом до дій з кольором і підвищує інтерес до них. Блотографія з трубкою. Малюнки, виконані в техніці блотографії, - це унікальний спосіб зацікавити дітей малюванням, прищепити бажання вивчати цей вид мистецтва та згадати дитинство. Це, мабуть, один з найбільш незвичайних прийомів малювання. Спосіб не складний і дуже захоплюючий і розвиває уяву, винахідливість, посидючість, а також уміння і навички малювання. За допомогою блотографії можна отримати найрізноманітніші рослини, дерева різних порід і кущі. Блотографія відноситься до силуетного мистецтва, але історія фігуративного живопису сягає стародавньої Греції. Зображення на амфорах відображають сцени з міфології, олімпійських ігор і життя богів в Олімпу. Однак найбільшої популярності цей вид мистецтва набув у вісімнадцятому та дев'ятнадцятому століттях. Багато сучасних художників почали працювати в цій техніці і створили різноманітні роботи в цій техніці. Історія виникнення техніки малювання – блотографії.

Обприскування цей спосіб є досить складною технікою. Замість щітки можна використовувати як зубну щітку, так і щітку. Лівою рукою візьміть трохи фарби зубною щіткою і проведіть пензлем по поверхні щітки - швидкими рухами, на себе. Бризки летять на папір. У цьому випадку можна змінювати напрямок руху руки (вертикально, горизонтально, косо, хвилеподібно, по колу), змінювати розміри плям і переміщати бризки ближче або далі від площини та заготівки. Використовуючи кілька кольорів одночасно, створюючи багатобарвний дизайн. За допомогою трафаретів ви можете створювати зображення найрізноманітніших тварин: африканських тварин у зоопарку, сільськогосподарських тварин тощо. Витоки техніки «відбиток» лежать у стародавньому ремеслі оздоблення тканин набивними матеріалами та використанні пряничних дощок. Ця техніка дозволяє неодноразово відображати один і той же об'єкт всередині і поза ним пенопласта, смятої бумаги. Чорнильна подушечка буде палітрою. Діти дошкільники беруть фарбу і ніжним дотиком малюють на папері щось пухнасте, легке, повітряне, прозоре або колюче. Ця техніка найкраще підходить для малювання тварин, оскільки вона передає фактуру пухнастої поверхні предмета. Ще одним варіантом принта може бути малюнок на картоплі, який приваблює дітей своєю незвичністю. Для цього візьміть картоплину, розріжте її рівно навпіл, кульковою ручкою намалюйте печатку конкретної тварини, а потім акуратно виріжте фігуру по контуру так, щоб вона виступала над ручкою на висоту 1-1,5 см. Ширина ручки повинна бути зручною для дитячої руки.

Техніка тикання. Запропонована методика малювання не вимагає від дітей майстерного виконання тонких ліній, що мають важливе художнє значення. Досить знати і вміти малювати геометричні фігури в різних поєднаннях, не обов'язково правильної форми і тонких прямих ліній. При малюванні паличками ці неточності не впливають на сприйняття малюнка і намальовані предмети наближаються до реальних. Для фарбування потрібно мінімум інструментів: густа гуаш і жорстка кисть. Спосіб малювання

поштовхом такий: вихователь простим олівцем заздалегідь малює дітям контур на аркуші паперу. Діти спочатку розглядають і обводять контур пальчиком, вголос називаючи кожну частину: голова, вуха, очі, хвіст та інше. Після того, як вони почали малювати, вони повинні використовувати пензлик, щоб провести по лінії контуру зліва направо, не залишаючи проміжків між поштовхами. Потім довільними штрихами зафарбовується поверхня в межах контуру. Кінцем тонкого пензлика діти малюють залишилися необхідні деталі малюнка. Техніка фарбування та ж. Багато з перерахованих вище прийомів можна використовувати в колажі. Наприклад, дитина вирішила намалювати літо і тварин, і для цього візьметься пунктирний малюнок (травичка), а сонце дитина намалює пальчиком, поролоном намалює пухнастих тварин, виріже інші тварин з листівок він зобразить небо та хмари тканинами тощо. Немає меж вдосконаленню та творчій діяльності.

При роботі з такими прийомами рекомендується використовувати дитячу літературу, музичний супровід, фольклорні та ігрові матеріали. Такі дидактичні матеріали сприяють розвитку уяви під час малювання, сприяють художній творчості та розвитку художніх навичок. Крім того, все це зробить малювання доступним, змістовним і навчальним.

Фахівці виділяють найбільш прийнятні техніки нетрадиційного (сучасного) малювання художніми матеріалами для кожного віку [8, 16, 41]. Для будь-якого віку можна використовувати техніку «прокол жорстким напівсухим пензлем». Виразальними засобами цієї техніки є: структурне забарвлення, колір. Для цього використовуються матеріали: жорсткий пензель, гуаш, папір будь-якого кольору і формату або вирізаний силует пухнастого або колючого звірка (їжачок, кіт, ялинка) та інші. Спосіб отримання зображення: Дитина занурює пензлик у гуаш і вдаряє нею по паперу, тримаючи руку вертикально. Не занурюйте кисть у воду під час роботи. Таким чином, заповнюється весь аркуш, схема або шаблон. В результаті виходить імітація фактури ворсистого або колючого поверхні.

Техніки: «малювання пальчиками», «малювання долонею». У техніці «Малювання пальчиками» засобами виразності є: плями, точки, короткі лінії, колір. З дітьми можна використовувати різні матеріали, наприклад: В. Ваза гуаш, щільний кольоровий папір будь-якого кольору, невеликі аркуші та серветки.

Методика створення малюнка: Дитина занурює пальчик в гуаш і малює на папері крапки і цятки. Дитина наносить на кожен палець фарбу різного кольору. Після роботи протріть пальці серветкою, а потім злегка змийте гуаш водою. У техніці «Малюнок долонькою» засобами виразності є: пляма, колір, фантастичний силует. Для цього знадобляться матеріали: широкі блюдця з гуашшю, пензлик, щільний різнокольоровий папір різних кольорів, аркуші великого формату, серветки. Спосіб отримання малюнка: Дитина вмочує долоньку в гуаш (всю кисть) або в старшому віці (з п'яти років) розфарбовує її пензлем і робить відбиток на папері. Малюйте правою і лівою руками, розфарбованими різними кольорами. Після роботи витріть руки серветкою, тоді гуаш легко змиється водою.

Для дітей від п'яти років можна використовувати техніку «відбиток пробки» та «відбиток картопляного штамп». Виразними засобами техніки «Відбиток пластикової пробки» є пляма, фактура і колір. Використовуються такі матеріали: чаша або пластикова коробка з чорнильною подушечкою з тонкого поролону, просоченого гуашшю, щільний папір будь-якого кольору і розміру, печатка з пробки. Спосіб отримання зображення: Дитина притискає пробку з фарбою до чорнильної подушечки і робить відбиток на папері. Щоб отримати інший колір, який вам подобається, змініть чашу і пробку. У техніці «відбиток картопляного штамп» використовуються такі виразні засоби, як плями, фактура і колір. Використовувані матеріали: миска або пластикова коробка з чорнильною подушечкою з тонкого поролону, просоченого гуашшю, щільний папір будь-якого кольору і розміру, штамп картопляний. Спосіб отримання зображення: Дитина натискає печатку

фарбою на чорнильну подушечку і залишає відбиток на папері. Щоб отримати інший колір, змініть чашу та ущільнювач.

З дітьми віком від п'яти років можна працювати в техніках «відбиток піни», «відбиток піни», «відбиток ластикового штампеля», «відбиток зім'ятого паперу», «воскові крейди + акварель», «свічка + акварель». Засобами виразності в техніці «Відбиток з поролону» є пляма, фактура і колір. Використані матеріали: миска або пластикова коробочка з чорнильною подушечкою з тонкого поролону, просочений поролон, гуаш, щільний папір будь-якого кольору і розміру, шматочки поролону. Спосіб отримання зображення: Дитина натискає поролон з фарбою на чорнильну подушечку і робить відбиток на папері. Для зміни будь-якого кольору використовуйте інші чаші та поролон.

У техніці «Пінний відбиток» засобами виразності є пляма, фактура, колір. В якості матеріалів використовуються миска або пластикова коробочка з чорнильною подушечкою з тонкого поролону, просоченого гуашшю, щільний папір будь-якого кольору і розміру, шматочки поролону. Спосіб отримання зображення: дитина натискає піну на чорнильну подушечку з фарбою та накладає папір на відбиток. Щоб отримати інший колір, змініть чашу та піну. Під час використання технік «відбиток ластикового штампа» та «відбиток зім'ятого паперу» засобами виразності є: пляма, фактура, колір. Для даної техніки «відбиток ластикового штампа» використовуються такі матеріали: миска або пластикова коробочка з чорнильною подушечкою з тонкого поролону, просоченого гуашшю, щільний папір будь-якого кольору і розміру, потім ластикові штампи (виготовляє вчитель), прорізаючи малюнок на гумці ножем або лезом бритви. Спосіб отримання зображення: Дитина натискає печатку фарбою на чорнильну подушечку і залишає відбиток на папері. Щоб змінити інший колір, потрібно взяти іншу чашу і печатку.

Для техніки «відбиток зім'ятим папером» матеріалами є: блюдце або пластикова коробочка, в яку вставлено чорнильну подушечку з тонкого поролону, змоченого гуашшю, щільний папір будь-якого кольору та розміру,

зім'ятий папір. Спосіб отримання малюнка: Дитина притискає зім'ятий папір з фарбою на чорнильну подушечку і робить відбиток на папері. Щоб отримати інший колір, змініть блюдце і зім'ятий папір.

Для технік «воскові крейди + акварель» та «свічка + акварель» засобами виразності є: колір, лінія, точка, фактура. У техніці «воскові олівці + акварель» використовуються такі матеріали: воскові олівці, щільний білий папір, акварельні фарби, пензлі. Метод захоплення зображення: дитина використовує воскові олівці на білому папері. Потім він розфарбовує аркуш аквареллю в один або кілька кольорів на свій вибір. Малюнок крейдою залишається незафарбованим. У техніці «Свічка + Акварель» використовуються такі матеріали: свічка, щільний папір, акварель і пензлик. Спосіб отримання зображень: Дитина малює на папері «свічкою». Потім розфарбовує листочок акварельними фарбами в один або кілька кольорів. Малюнок свічника залишається білим.

З дітьми від п'яти років можна працювати з техніками «трафаретний друк», «предметна монотипія», «звичайна блотографія», «блотографія трубочкою», «блотографія ниткою», «напилення», «аркушевий друк». . «Акварельний олівець», «Поштовх».

У техніці «трафаретний друк» засобами виразності є: пляма, фактура, колір. Для цього необхідні такі матеріали: миска або пластикова коробка, в яку вставляється змочена гуашшю штемпельна подушечка з тонкого поролону, щільний папір різних кольорів, поролоновий тампон, кулька з тканини 33-го калібру або поролону. Помістіть в середину квадрата і обв'яжіть кути квадрата ниткою, потім зробіть шаблони з безворсового напівкартону або прозорої плівки. Спосіб отримання малюнка: Дитина натискає герметик або поролонову подушечку на чорнильну подушечку з фарбою будь-якого кольору і за допомогою трафарету робить відбиток на папері. Щоб змінити колір, скористайтеся іншим тампоном або трафаретом.

Засобами виразності в техніці «Сюжетна монотипія» є точка, колір, симетрія. Використовуються щільний папір різних кольорів, пензлі, гуаш або

акварель. Спосіб отримання малюнка: дитина складає аркуш паперу навпіл і на одній його половині малює предмет; вибираються симетричні об'єкти. Після того, як кожна частина предмета була пофарбована, поки фарба ще волога, аркуш знову складається навпіл, щоб створити відбиток. Малюнок також можна прикрасити, тоді аркуш також складається, намалювавши кілька прикрас.

У техніках «Звичайна блотографія, трубочкою, ниткою» є лише один засіб виразності - пляма. Матеріали для цих технік схожі: папір, туш або розведена гуаш у мисочці, пластмасова ложка, соломинка (соломинка для пиття) і нитка середньої товщини. Спосіб отримання малюнка в техніці «звичайна блотографія»: дитина набирає гуаш пластиковою ложкою і виливає її на папір. У результаті виходять плями в довільному порядку. Потім аркуш накривають іншим аркушем і притискають (можна оригінальний аркуш зігнути навпіл, на одну половину капнути чорнилом і накрити другою). Далі знімають верхній лист і оглядають зображення: визначають, як воно виглядає. Відсутні деталі були доповнені. Спосіб отримання зображення в техніці «блотографія тубиком»: дитина набирає фарбу пластмасовою ложкою, виливає її на аркуш, створюючи невелику пляму (крапельку). Потім надуєте цю пляму з трубочки так, щоб кінець не торкався ні плями, ні паперу.

При необхідності процес повторюють. Відсутні деталі були доповнені. Спосіб отримання зображення в техніці «блотографія ниткою»: дитина занурює нитку у фарбу і видавлює її. Потім кладе на аркуш паперу малюнок з нитки, залишаючи один кінець вільним. Після цього зверху кладуть ще один листочок, притискають, притримують рукою і стягують нитку за кінчик. Відсутні деталі були доповнені.

У техніці «набризк» використовуються такі виразні засоби, як точки і фактури. Для цього необхідні такі матеріали: папір, гуаш, жорсткий пензель, шматок щільного картону або пластику (5х5 см). Спосіб отримання малюнка: дитина бере пензликом фарбу і вдаряє пензликом по паперу по картону.

Бризки фарби на папері. Засобами виразності техніки «Відбитки листків» є: фактура, колір. Використані матеріали: папір, листя різних дерев, бажано опалих, гуаш, пензлі. Спосіб створення малюнка: дитина покриває шматок дерева фарбами різних кольорів, а потім наносить його на папір пофарбованою стороною, щоб зробити відбиток. Щоразу для друку виймається новий аркуш паперу. Черешки можна намалювати пензликом.

У техніці «акварельні олівці» використовуються такі виразні засоби, як пляма, колір, лінія. Необхідні матеріали - щільний папір, акварельні олівці, губка і вода в блюдце. Спосіб отримання малюнка: Дитина змочує папір водою за допомогою губки, а потім малює на ньому кольоровими олівцями. Можна використовувати прийоми малювання кінцем крейди та гладдю. Коли папір висихає, він знову стає вологим. Техніку «тикання» ми описали вище. Відзначимо це через виразність: фактуру, об'єм. А для цього необхідні матеріали: квадратики кольорового двостороннього паперу розміром 2x2 см, журнальний і газетний папір (наприклад, для голок їжачка), олівець, клей ПВА в мисці, щільний папір або кольоровий картон для основи.

З шести років діти можуть продовжувати техніку «Пейзажна монотипія». У цій техніці засобами виразності є: точка, тон, вертикальна симетрія, просторове зображення в композиції. Можна використовувати такі матеріали: папір, пензлі, гуаш або акварель, мокру губку, плитку. Спосіб отримання малюнка: Дитина складає аркуш навпіл. На одній половині аркуша намальований краєвид, а на іншій – відображення в озері чи річці (друк). Пейзаж готовий швидко, тому фарби не встигають висихати. Призначену для друку половину аркуша протирають вологою губкою. Після створення з нього відбитка вихідний малюнок оживляється кольорами, що робить його більш відмінним від відбитка. Також для монотипії можна використовувати аркуш паперу і плитки. На останню фарбою наносять малюнок, потім покривають вологим аркушем паперу. Пейзаж стає розмитим. Тому зазначимо, що сучасні (сучасні) техніки образотворчого мистецтва можна використовувати в роботі з дітьми від чотирьох років.

Однак починати використовувати ці прийоми краще з п'яти років. Дитяча творчість ґрунтується на наслідуванні, яке є важливим фактором розвитку дитини, особливо її художніх здібностей. Завдання вчителя полягає в тому, щоб спиратися на схильність дітей до наслідування, надавати їм уміння і навички, без творчої діяльності неможливо розвивати в них самостійність і активність у застосуванні цих знань, розвивати критичне мислення та зосередженість.

Підведемо підсумки виконаної роботи. Творчі здібності — це здібності людини, завдяки яким створюється щось якісно нове, таке, чого раніше не було й не було; це індивідуальні особливості якостей людини, що визначають її успішність у здійсненні творчої діяльності різних видів. Творчість має величезний вплив на розвиток дитини. Це засіб розумового, емоційного, естетичного та вольового розвитку дітей. У процесі творчої діяльності вдосконалюються всі психічні функції: зорове сприйняття, пам'ять, розумові операції; а також прискорює розвиток мислення та мовлення.

Образотворча діяльність є відображенням навколишнього у вигляді конкретних образів, що сприймаються органами чуття, і є чи не найцікавішим видом діяльності молодших школярів. Це дозволяє дитині відобразити свої враження від навколишнього в зорових образах і висловити своє ставлення до нього. Образотворча діяльність, мабуть, єдина сфера, де повна свобода в процесі навчання не тільки допустима, але й необхідна для розвитку творчих здібностей дітей. Творча свобода самовираження дитини дошкільного віку визначається не тільки образними уявленнями і бажанням передати їх за допомогою малюнка, а й володінням нею засобами зображення. Освоєння різних варіантів і технік зображення в процесі навчання сприяє їх творчому розвитку. Останнім часом все більшої популярності набуває використання малюнків сучасними техніками зображення. До сучасних технік відносяться малюнок свічкою, блотографія тубиком, напилення, тиснення, малюнок поролоном, дактилоскопія, техніка покінгу та інші. Дослідники відзначають, що ці технології не втомлюють

дошкільнят і дозволяють індивідуально підходити до дітей, враховуючи їх бажання та інтереси.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДАТНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ

2.1. Діагностичне дослідження вихідного рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами сучасних технік малювання

Мета дослідження: Визначити рівень розвитку творчих здібностей у дітей дошкільників від п'яти до семи років (старший дошкільний вік).

Насамперед зазначимо, що виявлення та розвиток творчих здібностей дітей, а також сприяння обдарованим є одним із основних напрямків діяльності педагога-вихователя.

За результатами діагностики рівня засвоєння програми, на основі карти особистісних якостей дітей дошкільники, обліку творчих досягнень, моніторингу участі в концертах та конкурсах формується інформаційний банк обдарованих дітей для подальшого відстеження їх особистісних та професійне самовизначення.

Виникає питання: як розпізнати талант на ранньому етапі, як розпізнати творчі здібності та творчий потенціал дитини при записі в гурток «Фантазія в кольорах», що потрібно зробити, щоб здібності дитини проявились. Яку освітню та батьківську підтримку отримують такі діти? Щоб відповісти на ці та інші питання, необхідно пам'ятати, що існує ряд ознак, за якими можна судити про наявність у дитини творчих здібностей.

На базі - дитячого садка було проведено діагностичне дослідження рівня сформованості моральних творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку з використанням сучасних методик малювання.

У практичних заняттях взяли участь 13 дітей дошкільного віку у старших групах закладу дошкільної освіти. Вік дітей п'яти та шести років.

Коротко розглянемо ознаки творчих здібностей дитини. Для зручності наведемо дані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Ознаки наявності творчих здібностей у дитини (основні)

Ознака	Коротка характеристика, сутність ознаки (за якою оцінюють творчі здібності)
1-ий ознака наявності творчих здібностей у дитини – її висока пізнавальна активність (за Ст. Синельникову)	<p>Рекомендується спостерігати за дитиною на заняттях, у грі, відзначаючи наступні моменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відмінні види занять; - самостійність творчого пошуку (чи звертається за допомогою до дорослих, інших дітей, яка допомога і на якому етапі була потрібна); - Відношення дитини до процесу творчості (емоційна пофарбованість, захопленість); - Реалізація творчого задуму (повнота, зміни, усвідомленість); - Використання джерел інформації та виразних засобів (Види, переваги, різноманітність, адекватність задуму).
2 ознака оцінки (Запропоновано Дж. Рензулі, Р. Хартман)	<ul style="list-style-type: none"> - виявляє цікавість до багатьох речей, постійно ставить питання; - пропонує багато ідей, вирішення завдань, відповідей на питання; - має багату фантазію, уяву; часто стурбований перетворенням, покращенням суспільства, предметів, систем; - чутливий до краси, звертає увагу на естетичні Показники речей, предметів тощо. <p>При цьому необхідно фіксувати не тільки наявність/відсутність цих параметрів, а спробувати розрізнити ступінь їхньої виразності (дуже слабка, слабка, середня, сильна, дуже сильна). Так можна скласти загальне уявлення про творчі здібності та творчий потенціал дитини.</p>

3 ознака – висока особиста мотивація дитини	<p>Діагностика творчих здібностей дітей має свої особливості:</p> <ul style="list-style-type: none"> - гра, тренінги, творчі завдання є основними методами; - для отримання точніших результатів необхідно виключити навчальну мотивацію педагога (спостерігати за дітьми з метою виявлення хто найбільш мотивований і самостійний); - Оцінювати не так результат, скільки процес та інше.
---	---

Крім того, зазначимо, що для виявлення творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку можна використовувати наступні методики.

Методика оцінювання написаної та намальованої дитиною казки (О. Дяченко, Є. Пороцька).

Дитині пропонується намалювати та написати казку (тобто презентацію за малюнком чи розповіддю).

Оцінка виставляється за п'ятибальною шкалою з урахуванням показників продуктивності, варіативності та оригінальності:

0 балів – відмова виконувати завдання чи розповідати відому казку;

1 бал - розповідати відому казку, але вводити нові елементи за малюнком;

2 бали - У відому казку внесено суттєві нові елементи (наприклад, головні герої виглядають і малюються не так, як в оригіналі);

3 бали – У відому казку внесено нові елементи та доповнено деталями;

4 бали – казка, повністю придумана власноруч, але подана схематично;

5 балів – розгорнутий виклад самостійно придуманої та намальованої казки. Досить одного малюнка, щоб передати суть, основа - казка.

Якщо узагальнити всі наведені параметри наявності творчих здібностей і творчої уяви (табл. 2.1), то можна виділити чотири основні характеристики: оригінальність, опрацювання, вільність, гнучкість, табл. 2.2.

Тож можемо зробити таблицю з ознаками та етапами розвитку творчих та кмітливості здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Таблиця 2.2

**Основні характеристики наявності творчих здібностей та творчої уяви
(за О. Дяченком, О. Пороцькою)**

Параметр	Коротка характеристика
Оригінальність	Характеризує здатність до висування ідей, відмінних від очевидних, нормативних. Вимірюється кількістю неординарних, неповторних відповідей, образів, ідей.
Розробленість	Розробленість – ретельність, деталізація образів – фіксує здатність до винахідництва, конструктивної діяльності. Вимірюється числом суттєвих та несуттєвих ознак розробки основної ідеї.
Швидкість	Швидкість – кількісний показник, що відображає здатність до породження великої кількості ідей (Асоціацій, образів). Вимірюється кількістю результатів.
Гнучкість	Гнучкість - відображає здатність висувати різноманітні ідеї, переходити від одного аспекту проблеми до інших, використовувати різноманітні стратегії рішення.

Таблиця 2.3.

Ознаки/рівні наявності творчих здібностей та уяви у молодших дошкільнят (ознака – оригінальність)

Рівні	Характеристика рівня
низький	описовість, невміння перетворити досліджуваний матеріал
середній	стереотипи (звичайне бачення, стандартні ідеї, відсутність новизни, креативності, незвичності).
високий	висування ідей, які відмінні від очевидних, креативність, «свіжий погляд

Таблиця 2.4.

**Ознаки/рівні наявності творчих здібностей та уяви у
молодших дошкільнят (ознака – розробленість)**

Рівні	Характеристика рівня
низький	виділення несуттєвих непов'язаних (між собою) деталей
середній	виділення малої кількості суттєвих деталей (Проведення зв'язків, аналогій)
високий	ретельність, деталізація образів; виділення безлічі суттєвих та несуттєвих деталей; емоційність образів.

Таблиця 2.5.

**Ознаки/рівні наявності творчих здібностей та уяви у
молодших дошкільнят (ознака – гнучкість)**

Рівні	Характеристика рівня
низький	від 0 – до 5 відповідей до картинок (різної тематики, категорії)
середній	5-12 різноманітних категорій відповідей
високий	12-18 – використаних категорій

Таблиця 2.6.

**Ознаки/рівні наявності творчих здібностей та уяви у
молодших дошкільнят (ознака – швидкість)**

Рівні	Характеристика рівня
низький	повна відсутність образу (якого – або зовсім)
середній	присутність малої кількості образів
високий	кількість завершених і промальованих образів

Крім того, при розробці діагностики ми спиралися на досвід педагогів-науковців: (Д. Богоявленська [2], Л. Виготський [7], Р. Грановська [11], О. Запорожець [21], Т. Казакова [24], І. Ликова [46], І. Моїсеєва [], В. Мухіна [51], О.Д. Локка, Т. Баришева, Г. Урунтаєва, Ю. Афонкіна, М. Мальцева, Т. Бондаренко).

Для перевірки початкового рівня творчих здібностей і творчої уяви ми підбрали наступні завдання.

У навчально-методичній літературі відома методика виявлення творчих здібностей, а отже творчого мислення та уяви (І. Кареліна) [49] (адаптована та стандартизована (А. Нікітіна [53], П. Підкасистий [55], І. Севостьянова [70]).

Коротко викладемо суть методики.

Дитина виконує три завдання, кожне з яких займає 10 хвилин.

1. У завданні «Намалюй малюнок» тестова фігура (форма А – фігура нагадує краплю; форма Б – фігура нагадує kwasолину) використовується як вихідна точка для створення малюнка.

Дозволяється домальовувати малюнок, додавати до малюнка нові деталі та інше. Готовому малюнку дитина повинна придумати назву.

2. Завдання «Незавершені фігури» вимагає уявити, як могли б виглядати вихідні незавершені фігури, і зробити їх малюнки. Десять різних незакінчених фігурок створюють стійкі образи, але після виконання завдання дитину необхідно направляти на створення незвичайних, оригінальних образів. Кожній готовій картинці дитина дає назву.

3. Завдання «Повторюючи фігури» схоже на попереднє, але вихідні фігури всі однакові. Основна складність у реалізації полягає в тому, щоб подолати схильність будувати схожі образи та придумувати різні ідеї.

Обробка даних. Ступінь наявності творчих здібностей, уяви, креативності (види) виявлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

Обробка отриманих даних (можливі типи)

Можливий тип (після проходження) теста	Коротка характеристика
Нульовий	Дитина старшого дошкільного віку не розуміє завдання на побудова образу уяви з використанням даного елемент. Він нічого не домальовує.
Перший	Домальовування фігури, отримання якого-небудь зображення окремого об'єкта (дерево). Тим не менш, малюнок

	швидше - схема, без деталей.
Другий	Об'єкт зображується, навіть дитина включає в нього якийсь уявний сюжет (не просто людина, а людина, який їде метро і т.д.).
Третій	Зображення має кілька об'єктів за уявним сюжетом (перехожий гуляє у парку з собакою, починається дощ тощо).
Четвертий	Задана фігура використовується якісно за новим. Якщо о 1-4 типах вона постає як основна частина намальованої картинки, то тепер фігура включається як один із другорядних елементів для створення образу уяви (трикутник вже не дах будинку, а грифель олівця, яким хлопчик малює картину).

Третя відома техніка – «Сонце в космосі» (автори В. Кудрявцев, О. Солом'єннікова) [40, 74].

Метою методики є виявлення здібностей дитини перетворювати «нереальне» в «реальне» в контексті конкретної ситуації шляхом усунення невідповідності.

Матеріал. Малюнок, на якому зображено кімнату з людиною та сонцем; Олівець.

Інструкція до виконання.

Дитині показують малюнок. Подивіться уважно і скажіть, що на ньому написано. Перерахувавши деталі малюнка (стіл, стілець, людина, лампа, сонце тощо), учитель-вихователь дає таке завдання: «Правильно. Однак, як бачите, сонце тут втягується в кімнату. Будь ласка». Скажіть, може це так, або художник тут щось робить». «Ви неправильно зрозуміли? Спробуйте виправити зображення, щоб воно було правильним».

Дитині не обов'язково користуватися олівцем, вона може просто пояснити, що потрібно зробити, щоб виправити малюнок.

Обробка даних. Під час огляду оцінюються спроби дитини до виправлення. Обробка даних здійснюється за п'ятибальною системою, наведеною в таблиці 2.8.

Обробка даних за результатами діагностики за методикою «Сонце в кімнаті» (автор В. Синельников, В. Кудрявцев)

Оцінка	Характеристика
1 бал	Відсутність відповіді, неприйняття завдання (не знаю як виправити, картинку виправляти не потрібно).
2 бали	Формальне усунення невідповідності (стерти, зафарбувати сонечко).
3. Змістовне усунення невідповідності:	
3 бали	а) проста відповідь (Намалювати в іншому місці – сонечко на вулиці).
4 бали	б) складна відповідь (переробити малюнок – зробити із сонечка лампу).
5 балів	Конструктивна відповідь, тобто відокремити невідповідну елемент від інших, зберігши його в контексті заданої ситуації (картинку зробити, намалювати вікно, посадити сонечко в рамку та інше).

Крім того, крім прийому «Сонечко в кімнаті», автор В. Кудрявцев пропонує використовувати прийом «Як врятувати зайця».

Матеріал для діагностики: іграшкова фігурка кролика, блюдце, відерце; Дерев'яна паличка, повітряна спущена кулька, аркуш паперу.

Зустрічайте зайчика. Одного разу з ним сталася така історія. Вирішив заєць попливти по морю на човні і відплив далеко-далеко від берега. І раптом почалася гроза, піднялися величезні хвилі і заєць почав тонути. Тільки ви можете допомогти кролику. Для цього у вас є кілька статей.

Що б ви вибрали, щоб врятувати зайчика?

Після того, як дитина вибрала той чи інший предмет, учитель просить її обґрунтувати свій вибір.

Оцінка даних проводиться за трибальною системою.

Перший поверх. Дитина вибирає блюдце чи відерце, а також палицю, якою підніме зайця із землі, не виходячи за рамки простого вибору; Дитина намагається використовувати предмети в готовому вигляді, щоб механічно перенести їх властивості в нову ситуацію. Оцінка – 1 бал.

Другий рівень. Рішення з елементом простої символіки, коли дитина пропонує використовувати палицю як колоду, щоб заєць доплив до берега. І в цьому випадку дитина не виходить за межі ситуації вибору. Оцінка – 2 бали.

Третій рівень. Щоб врятувати зайчика, рекомендується використовувати повітряну кульку або аркуш паперу. Для цього потрібно надути повітряну кульку («Чи може зайчик полетіти з повітряною кулькою?») або зробити кораблик з аркуша. Для дітей на цьому рівні існує орієнтація на перетворення наявного предметного матеріалу. Вони самостійно трансформують вихідне завдання вибору в завдання трансформації, що вказує на надситуативний підхід дитини до нього. Оцінка 3 бали.

У рамках експериментально-пошукової роботи спільно з психологом проведено діагностику рівня розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку за допомогою експрес-методики (В. Кудрявцева та О. Солом'єнникова) [40, 74]. За технологією застосування цих методик створено оперативний мікроріз творчого розвитку кожної дитини у всіх його основах. Критеріями визначення причин слугували виявлені авторами універсальні творчі здібності. Це реалістичність уяви, здатність бачити ціле, а не окремі частини, транситуаційний і перетворювальний характер творчих рішень, дитяче експериментування. Використовуючи ці методики, можна зафіксувати суттєві прояви цих навичок і реальний рівень розвитку у дитини. Результати діагностики універсальних творчих здібностей у дітей старшої групи представлені в таблиці 2.9.

В цілому результати діагностики показали, що розвиток реалістичності уяви знаходиться на низькому рівні у 61,5% дітей і на середньому рівні у 38,5% дітей. Надситуативно-перетворювальний характер творчих рішень проявляється на низькому рівні у 54% дітей, на середньому – у 8% і на високому – у 38% дітей.

**Результати діагностики універсальних творчих здібностей у дітей
старшої групи (у балах)**

Імена дітей	Критерії розвитку творчих здібностей			
	Реалізм уяви Min 1 бал Max 5 балів	Здатність бачити ціле раніше частин Min 5 балів Max 15 балів	Надситуативно - перетворювальні й характер творчих рішень Min 1 бал Max 3 бали	Експериментування
1. Альоша	2	13	2	12
2. Вова	2	15	1	15
3. Настя	3	15	1	15
4. Катя	2	13	3	11
5. Ваня	2	10	2	10
6. Єгор	1	14	2	8
7. Данило	3	13	1	6
8. Сергій	2	10	1	14
9. Софія	2	15	1	10
10. Оля	2	10	3	11
11. Дамір	2	10	1	20
12. Миша	2	10	2	14
13. Мая	1	15	1	10

Результати узагальненої діагностики (табл. 2.10) показали, що здатність бачити ціле перед окремими частинами розвинена в дошкільників краще за інші компоненти: у 40% дітей дошкільників вона знаходиться на середньому рівні, а у 50% дітей – на середній рівень розвинута до високого рівня.

Таблиця 2.10

**Загальні результати діагностики універсальних творчих здібностей
середньої групи**

Здібності	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Реалізм уяви	63,5%	36, 5%	0%
Здатність бачити ціле раніше частин	10%	40%	50%
Надситуативно – перетворювальний характер творчих рішень	52%	20%	28%

Водночас підкреслимо, що в цілому учні виявляють низький і середній рівень розвитку всіх компонентів творчого розвитку. Аналізуючи отримані результати, можна дійти таких висновків: - діти дошкільного віку із задоволенням займаються творчістю - без спеціальної педагогічної роботи творча уява розвивається переважно на низькому середньому рівні. З метою підвищення ефективності роботи з дітьми над творчістю та образотворчою діяльністю ми вирішили використовувати в своїй роботі різні нетрадиційні техніки малювання.

Нарешті, після завершення початкового етапу науково-дослідницької діяльності та аналізу результатів, ми окреслили розвиток корекційної роботи за такими напрямками:

- Створити сприятливі умови для творчого розвитку старших дошкільників.
- виховувати вміння розкривати свою індивідуальність, використовувати різноманітні виразні засоби, матеріали, прищеплювати акуратність за допомогою сучасних технік малювання.

2.2. Організація роботи з розвитку творчих здібностей засобами сучасних технік малювання дітей старшого дошкільного віку

Після проведення діагностичного дослідження на дослідницькому етапі експерименту було проведено аналіз отриманих даних. В експерименті брала участь 13 дітей старшого дошкільного віку; Троє з них показали низький рівень творчого розвитку; 7 осіб показали середній рівень; 3 особи – високий рівень творчого розвитку.

На основі описаного в першому розділі аналізу рівня наявних творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку та результатів дослідницького етапу експериментально-дослідницької діяльності розроблено цикл занять із занять, що розвивають творчі здібності за допомогою сучасних технік малювання.

Мета: Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з використанням сучасних технік малювання.

Для досягнення поставленої мети ми вирішували наступні завдання:

1. Розробка навчального циклу за результатами дослідницького етапу експериментально-дослідної роботи.

Цикл занять з розвитку творчих здібностей розроблено з урахуванням педагогічних умов, що сприяють розвитку цього виду здібностей у дітей старшого дошкільного віку (через сучасну техніку малювання). Умови, що забезпечують ефективність навчання:

- Забезпечення емоційного благополуччя дитини;
- На особистому прикладі творчо підходити до вирішення поставлених завдань;
- Врахування індивідуальних та психолого-педагогічних особливостей дітей;
- Корекція просторового середовища в групі, що сприяє розвитку творчих здібностей в образотворчій діяльності дитини (збагачення середовища необхідними для творчості матеріалами, організація виставок репродукцій художників і дитячих робіт тощо).

В основу заняття було покладено дидактичні принципи, які є особливо важливими у формуванні розвитку творчих здібностей у роботі з дітьми дошкільного віку, а саме: принцип психологічної комфортності, принцип доступності – відповідності змісту та форми заняття віку дитини. Діти, принцип креативності, принципи дії та індивідуальний підхід.

Розглянемо тематичний поурочний план заходів з розвитку творчої уяви (див. табл. 2.11).

Кожен заняття в групі містив завдання, спрямовані на розвиток певного показника творчої уяви та розвиток творчих здібностей.

Під час заняття ми максимально використовували гру, тому що... Це основна діяльність дитини дошкільного віку.

Тематичний план занять щодо діяльності, що сприяє розвитку творчих здібностей (за допомогою сучасних технік малювання)

№	Тематика занять	Задачі
Малювання		
1	Малювання по льоду - Ice salt painting.	<p>Дуже кумедний і пізнавальний процес. Чудова ідея - використовувати разом з фарбами сіль, остання роз'їдає лід і на його поверхні утворюються химерні борозенки та формується інша шорстка текстура. Фарба може проникнути усередину, створюючи цікавий візерунок.</p> <p><i>Щоб крига була прозора, потрібно заморозувати кип'ячену воду, інакше скульптура буде матова.</i></p> <p>Що стосується фарб, краще віддати перевагу акварелі, вона легше проникає у лід. Гуаш занадто щільна, хоч і її можна розвести до потрібної консистенції та поливати нею ваше крижане творіння.</p>
2	Малювання самим льодом (ice cube painting) або «Ice Cube Tie Dye»	<p>У цьому випадку зафарбований лід виступатиме інструмент для малювання. Перед заняттям також доведеться підготуватися - розлити зафарбовану фарбою або харчовими барвниками воду у формочки для льоду та заморозити їх.</p> <p>Рекомендується в кожний шматочок вставити паличку для морозива чи зубочистку. Заморозь ці кубики.</p>
3	Marble Painting - Малювання скляними кульками	<p>Ще одна цікава нетрадиційна техніка малювання для дітей – використання кульок марблс.</p> <p>Їх зручно катати у кришці з-під картонної взуттєвої коробки, а можна просто взяти будь-яку ємність і на двосторонній скотч прикріпити всередині папір.</p> <p>Виходять дуже яскраві та насичені роботи.</p>
4	Малювання на фользі	<p>Малювання на фользі дуже відрізняється від паперу. По перше, добре видно як поєднуються кольори, по-друге, фарба відмінно ковзає. Підходить для розвитку сенсорних відчуттів у дітей старшого дошкільного віку</p>
5	Малювання на папері, покритою	<p>Основний малюнок на білому папері наносимо восковою крейдою, парафіною свічкою або</p>

	воском, парафіном або милом.	шматочком сухого мила. Далі потрібно розвести трохи гуаші або акварелі у воді, повинна вийде трохи підфарбована вода і починаємо поливати або товстим пензликом зафарбовувати весь лист. У результаті малюнок воском не зафарбовується, а проступає поверх кольорового фону.
6	Монотипія та фотокопії.	Спочатку малюнок виконується на шматку скла, плівки, пластмаси, дзеркало. Зверху накладається аркуш паперу та притискається до поверхні. Виходить відбиток у дзеркальному відображенні. Завжди лише один. Ще можна розфарбувати лише половину листочка, скласти його навпіл і щільно притиснути. Малюнок дзеркально позначиться на другий половинці, учням легко продемонструвати ефект на зображенні метелика або дерева.

«Гра – це корисне явище, яке допомагає дітям шкільного віку розвивати свої творчі ідеї. Коли дитина систематично розвиває образотворчі навички, вона легко знаходить образотворчі способи розв’язання задачі» (С. Гавріна) [8].

Пропоновані заняття дозволили більш повно зрозуміти ту чи іншу сторону дійсності (наприклад, людину, природу чи місто), урізноманітнити слухові та чуттєві враження, а також розширити знання учнів з певної теми з метою систематизації задану тему. Ці курси включають літературні цикли (загадки, вірші, короткі прозові замальовки), образотворчі цикли (вивчення ілюстрацій, репродукцій картин російських художників, презентації з докладними інструкціями до виробничої діяльності), музичні цикли (прослуховування звуків природи, творів композитори). Сюжет, що з’єднає окремі завдання, допомагав дітям глянути на тему цілісно, підвищував інтерес дітей до занять, а отже, підвищував ефективність усього уроку.

Урок-заняття складався з чотирьох етапів: вступ до теми, постановка навчального завдання; Найголовніше – оновлювати свої знання. Основна частина – практична частина та заключна частина.

Ознайомлення з темою, постановка навчального завдання – зайняло 2 хвилини загального часу. Завдання були спрямовані на створення психологічного та емоційного настрою, спрямування уваги та повідомлення про роботу, яка нас чекає. На початку всіх навчальних занять рекомендується зменшити психічне напруження, створити приємну атмосферу та встановити контакт за допомогою форми та кольору. вправи на сприйняття, ребуси та вправи для розминки. Основна фаза – оновлення знань – тривалість 8 хв. У цій частині ми вирішували основні завдання розвитку творчих здібностей і творчої уяви.

Основну частину складають бесіди та завдання (див. вище), метою яких є виконання завдань, що розвивають творчі здібності, тобто сприйняття художнього образу, кольору та форми предмета. Розвивається естетичний підхід до творів мистецтва, діти вчаться аналізувати твори мистецтва, що сприяє розвитку смаку.

Для зняття емоційної напруги проводиться тематичний урок фізичної культури (тривалість 1 хв.) з урахуванням вікових особливостей дітей.

Основний етап – практична частина – триває 12 хвилин і включає покрокову демонстрацію візерунка та пояснення технології виконання творчої роботи.

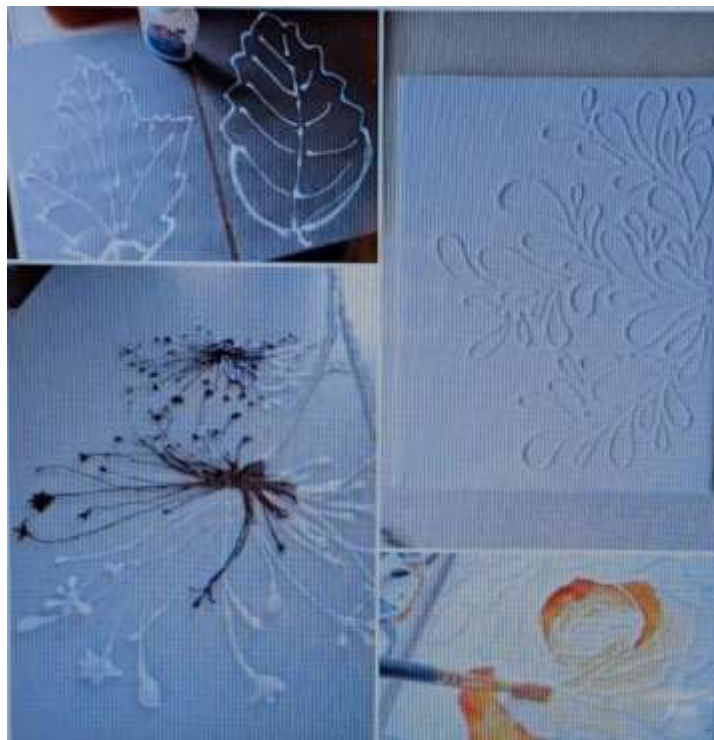
Фінальна фаза триває 2 хвилини. У цій частині дітям задаються питання на закріплення пройденого матеріалу і проводиться розбір роботи.

Як приклад наведемо наступний проект уроку образотворчого мистецтва для дітей.

Тема: «Малювання клеєм для створення 3D ефекту».

Тип: Розширення знань на основі раніше вивченого матеріалу.

Техніка виконання: малюнок клеєм на папері для створення 3D ефекту, рис. 1.

Ідея: Виконання за зразком.

Цілі: розвиток сприйняття теми, образів дії; розширити уявлення про предмети вашого найближчого оточення; розвивати колірне сприйняття; розширити уявлення про технологію творчої роботи; Вчити планувати й оцінювати свою роботу за композиційним і кольоровим рішенням.

Хід уроку:

Вступ до теми, формулювання навчального завдання.

Учитель оголошує тему уроку та ставить завдання.

Основний етап – актуалізація знань.

Діти розглядають зразок.

За допомогою клею ПВА виходять дуже цікаві дизайни. Для додання малюнку обсягу і рельєфності можна використовувати як термоклей, так і термоклей. Дітям пропонується переглянути та обговорити візерунок.

Після рухової хвилинки «Заводні іграшки» настає основний етап заняття – практична частина.

Виконується творча робота, для цього візьміть шаблон малюнка, білі аркуші паперу альбомного формату, ножиці та клей ПВА.

Клей розташовується відповідно до шаблону зображення (як показано на малюнку 2.1).

Завершальний етап.

Проводиться рефлексія. Діти розглядають і обговорюють твори один одного, згадують художників і композиторів, про яких говорили на уроці. Для дітей організовано виставку робіт.

Підбиття підсумків в останній частині дозволило нам спланувати подальшу діяльність. Педагогічна діяльність показала, що для розвитку творчої уяви в образотворчій діяльності необхідні наступні етапи:

- 1) накопичення вражень, уміння виражально-образотворчими засобами передавати характерні риси різноманітних образів;
- 2) створити дітям комфортну обстановку, зняти напругу;
- 3) створення умов для самовираження кожної дитини, для прояву уяви та творчих здібностей;
- 4) уміння дітей передавати своє ставлення до предметів мистецтва, до своєї роботи та вміння аналізувати;
- 5) уміння передавати образи за допомогою різноманітних матеріалів та засобів.

Заняття на тему: «У царстві Нептуна».

Мета: познайомити дітей з нетрадиційними техніками малювання, воскові крейди + акварель.

Завдання:

1. Закріпити уявлення дітей про море та його мешканців.
2. Формувати у дітей стійкий інтерес до малювання.
3. Розвивати творчу уяву та дрібну моторику.
4. Виховувати чуйність, співпереживання та бажання прийти на допомогу казковим героям.

Матеріали та обладнання: воскові крейди, синя та фіолетова акварельні фарби, аркуш білого паперу формату А3 або А4, пензлик, поролонова губка, гуаш у баночках, малюнки підводного світу.

Хід уроку:

Вихователь загадує дітям загадку:

«Чистою срібною спиною хлюпає в річку» (Риба).

Вчитель-вихователь: - Хлопці, подивіться уважно на малюнки. Кого ти бачиш? (Риби, морські мешканці, водорості, ґрунт). У кого вдома є акваріумні рибки? Розглядаються зображення підводного світу, риб і морських мешканців. Педагог звертає увагу дітей на будову тіла (тулуб і голова разом, що вони плавають, рухаючи плавниками, хвостом і тілом). Яка форма тіла риби? (Овальний). Якого кольору рибки?

Вчитель-вихователь:

- А тепер уявімо, що ми потрапили в підводне царство. Для цього закриваємо очі, вдихаємо більше повітря і пірнаємо під воду.

Виконується дихальна вправа «пірнання». Пояснення способу малювання.

- Я пропоную вам намалювати те, що ви побачили під водою, але ми будемо малювати наш малюнок незвичайним способом: восковими олівцями та аквареллю, а потім пальцями та долонею. Восковими олівцями намалюємо рибку, дно і водорості, а потім за допомогою поролонової губки розфарбуємо аркуш паперу синьою або темно-синьою аквареллю. Коли фарба висохне, малюємо пальчиками камінчики і бульбашки повітря; Якщо хочете, можете намалювати восьминога долонею.

Демонстрація 2 ескізів, намальованих учителем. Фізична хвилинка: рухлива гра «Золота рибка». Вчитель-вихователь:

– Пропоную вам відпочити і пограти в гру «Золота рибка». Водія звать «рибалка».

«Рибалка» починає ловити «рибу». Перша спіймана «риба» приєднується до «рибалки» і бере його за руку. Утворюється «сітка», і вони разом продовжують ловити «рибу». Якщо «рибалкам» вдається зловити «рибу» і схопити її вільною рукою так, що вона опинилася в сітці, «риба» вважається спійманою. Кожен спійманий гравець потрапляє в «сітку». Останнім спійманим гравцем є «золота рибка».

Вчитель-вихователь:

«А тепер давайте займати свої місця.» Почнемо малювати. Не забувайте, що спочатку ми маємо рибку, землю і водорості, покриваємо аркуш паперу блакитною фарбою, а коли фарба висохне, пальцями і долонькою восьминого домалюємо камінчики і повітряні бульбашки.

Діти виконують роботу, учитель-вихователь спостерігає за малюнком і проводить індивідуальний показ, якщо у дітей виникають труднощі. Підсумок заняття. Коли всі діти дошкільники закінчать малювати, покладіть аркуші на великий стіл.

Вчитель-вихователь:

- Хлопці, подивіться, яку красу ми створили – підводне царство. Вам сподобалося малювати таким чином? Що вам було найскладніше малювати? Яку чудову роботу ми зробили! Особлива увага приділяється створенню сприятливих умов для розвитку дітей, розвитку здібностей і творчого потенціалу кожної дитини як суб'єкта взаємин із собою, іншими дітьми та дорослими, що відповідає Федеральному державному освітньому стандарту дошкільної освіти.

Після завершення малювання з дитиною проводиться бесіда за такою схемою:

- Що видно на малюнку?
- Якими кольорами можна зобразити намальоване?
- Що він хотів показати на малюнку?

Провівши тест, ми з'ясували, що більшість дітей використовують основні кольори і лише зображують предмети та фігури в реальності.

Під час цих занять усі діти охоче брали участь у діяльності, але іноді їх увага слабшала. Необхідно було використовувати дивовижні, розважальні моменти, використовувати цікаві техніки малювання (про які ми розповідали вище), багатий наочний матеріал та різноманітні засоби, які сприяли розвитку творчості через сучасні техніки малювання.

Сучасні техніки малювання привертають все більше дітей, як і все незвичайне. Завдяки цій методиці у дітей відбулися позитивні зміни: вони

почали знаходити різні відтінки, набули досвіду естетичного сприйняття та стали більш творчо сприймати навколишній світ. Хлопці реалізують свої задуми, реалізують незвичайні ідеї, створюють нове, цікаве, оригінальне. речі та проявити творчі здібності. Тому для більшості дітей зображення, створене сучасними методами, є досить чітким і барвистим. Використання незвичайних прийомів малювання надає дитині більший простір для самовираження, в якому вона може з радістю і насолодою сміливо створювати шедеври своєї творчості. Дитина, яка займається власною творчістю, дуже задоволений незвичайним результатом, отриманим під час творчості.

Аналіз, проведений у другому розділі роботи, дозволив зробити висновок, що діти дошкільного віку із задоволенням займаються творчістю; Без спеціальної педагогічної роботи творча уява розвивається переважно на низькому та середньому рівнях.

Для підвищення ефективності творчої роботи з дітьми розроблено додаткову програму загального педагогічного розвитку.

Мета програми: створити умови для розвитку художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами сучасної техніки малювання. Відмінною особливістю програми є те, що при її реалізації використовуються сучасні методи та прийоми розвитку художньої творчості дітей, а також для малювання використовуються саморобні знаряддя праці, природні та використані знаряддя праці.

У результаті занять, наприкінці дослідження, спостерігалась позитивна динаміка у розвитку творчих здібностей та навичок дітей у процесі малювання. У цілому результати діагностики показали, що розвиток реалістичності уяви у дітей знаходиться на середньому та високому рівнях.

ВИСНОВКИ

В ході написання даної роботи був зроблений висновок про необхідність не тільки створення і розширення стандартних методик розвитку дитини, але і використання нестандартних методів для урізноманітнення освітнього процесу дітей дошкільного віку. Нестандартні методи виховання, наприклад, малювання, змушують дітей мислити нестандартно, що формує у дошкільників незвичайне мислення, сприяє розвитку творчості дитини та в цілому розвиває інтелект. Розмах дитячої уяви залежить від обсягу отриманої інформації, та інше. Чим більше дитина почула, побачила і пережила, тим яскравішою буде здаватися її уява. Творчість дітей дошкільного віку ґрунтується на наслідуванні і є одним із головних чинників розвитку індивідуальних здібностей дитини. Це засіб розумового, емоційного, естетичного та вольового розвитку дитини дошкільного віку. Творчі здібності мають величезний вплив на розвиток дитини. Сучасні художні матеріали приваблюють дитину. Чим різноманітнішими будуть художні матеріали, тим цікавіше з ними буде працювати. У дітей з'являються нові ідеї, пов'язані з поєднанням різних матеріалів, дитина починає експериментувати і творити. Останнім часом малювання сучасними техніками стає все більш популярним. Дослідники відзначають, що всі ці технології не втомлюють дошкільнят, а, навпаки, дозволяють індивідуально підходити до дітей, враховуючи їх інтерес і бажання створювати щось нове і незвичайне.

До сучасних технік відносяться малювання свічками, блотографія тубиком, напилення, малювання поролоном, тиснення, відбитки пальців, техніка тикання та ін.. Сучасні техніки малювання можна використовувати в роботі з дітьми від 4 років. Однак краще починати більше використовувати ці методики з 5 років.

Аналізуючи можливості використання сучасних методик розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку в умовах конкретного дошкільного навчального закладу, відзначимо, що зміст освіти та умови його

реалізації в цілому відповідають державному освітньому стандарту дошкільної освіти. Програма відповідає принципу розвивального навчання, метою якого є розвиток дитини; поєднує в собі принципи наукової обґрунтованості та практичної застосовності, будується з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, базується на комплексному тематичному принципі організації навчально-виховного процесу та передбачає побудову навчально-виховного процесу на вікових формах роботи з дітьми. у формі гри, бесіди, читання, спостережень тощо. Водночас зауважимо, що в освітній програмі «Дитинство», яка використовується в дошкільних навчальних закладах (за редакцією Бабаєвої Т.), більше уваги приділяється навчанню дітей народним методам і технікам малювання.

Спостереження та спілкування з дітьми змушують думати, що мислення, творчість, уява, а також використання нестандартних прийомів малювання у дитини знаходяться на відносно високому рівні розвитку. Малюючи, діти вносять у малюнок свої почуття та емоції, але не повною мірою. У рамках експериментального дослідження спільно з психологом проведено діагностику рівня розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Аналізуючи отримані дані, я дійшла наступних висновків: діти дошкільного віку із задоволенням займаються творчістю, без спеціальної виховної роботи, творча уява розвивається переважно на низькому та середньому рівнях. З метою підвищення ефективності творчої роботи з дітьми мною розроблена додаткова програма загального педагогічного розвитку (викладена у другому розділі). Мета програми: створити умови для розвитку художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами сучасної техніки малювання. Відмінною особливістю програми є те, що при її реалізації використовуються сучасні методи та прийоми розвитку художньої творчості дітей, а також для малювання використовуються саморобні знаряддя праці, природні та використані знаряддя праці.

Після проходження програми спільно з психологом проводився повторний аналіз творчих здібностей дітей дошкільного віку. Результати

показали, що в перший рік роботи за програмою більшою мірою змінилися показники розвитку реалізму уяви, меншою — показники розвитку експериментаторства. Проте за всіма показниками розвитку універсальних творчих здібностей у дітей старшої групи спостерігається позитивна динаміка. Бесіди з батьками також показали, що ставлення дітей до творчої діяльності значно змінилося. Таку ж позитивну динаміку демонструє участь у виставках дошкільних навчальних закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьєв, Б.Г. Про проблему сучасного людинознавства / Б.Г. Ананьєв. Освіта: К.; 2001. 272с.
2. Богоявленська, Д.Б. Психологія творчих здібностей / Д.Б. Богоявленська. Одеса: Видавничий центр Академія, 2002. 320 с.
3. Венгер, Л. А. Педагогіка здібностей / Л. А. Венгер. К.: Педагогіка, 1973. 117 с.
4. Вергелес, Г.І. Розвиток загальних творчих здібностей як проблема педагогічної психології [Електронний ресурс] // Вісті РГПУ ім. А.І. Герцена. 2009. №100. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-obschih-tvorcheskih-sposobnosteykakproblema-pedagogicheskoy-psihologii>
5. Ветлугіна, Н.А. Художня творчість та дитина: монографія / Н.А. Ветлугіна. – Камен-Поділ.;, 1972. 288 с.
6. Ветлугіна, Н.А. Естетичне виховання у дитячому садку. Київ, 1978. 208с.
7. Виготський Л.С. Психологія розвитку. / Л.С. Виготський. К.: Сенс, Ексмо, 2005. - 1136 с.
8. Гавріна, С.Є. Розвиваємо руки, щоби вчитися і писати і красиво малювати. / С.Є. Гавріна, Н.Л. Кутявіна, Н.Г. Топоркова, С.В. Щербініна. Ярославль: Академія, 2000. 95с.
9. Галанов, А.С. Заняття з дошкільнятами з образотворчого мистецтва. / А.С. Галанов, С.М. Корнілова, С.Л. Кулікова. Миколаїв: Сфера, 1999. 80 с.
10. Гальперін, П.Я. До психології творчого мислення / П.Я.Гальперін // Питання психології. 1982. № 5.
11. Грановська, Р.М. Творчість та подолання стереотипів. / Р.М. Грановська, Ю.С. Крижанська. Кривий Ріг: Омесс, 1994. 192с.
12. Григор'єва, Г.Г. Розвиток дошкільника у образотворчій діяльності. / Г.Г. Григор'єва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: «Академія», 1999. 344 с.

13. Давидов, В.В. Концепція гуманізації української початкової освіти: необхідність та можливість створення цілісної системи розвиваючої початкової освіти / В.В. Давидов // Психологічна наука та освіта / В.В. Рубцов, А. Марголіс, В.А. Гуружапів. 2000. №2, 2000. С.5-18.
14. Давидова, Г.М. Сучасні техніки малювання у дитсадку / Частина 1. Львів: «Видавництво Скрипторій, 2008. 80 с.
15. Давидова, Г.М. Сучасні техніки малювання в дитячому садку / Частина 2. Львів: Видавництво Скрипторій, 2008. 72 с.
16. Дитяча образотворча творчість / Т.Г. Козакова. Харків: «Карпуз дидактика», 2006. 192 с.
17. Дружинін, В.М. Психологія загальних здібностей / В.М. Дружинін 3-тє вид. К.: Омега, 2008. 368 с.
18. Дяченко, О.М. Кириллова, А. І. Про деякі особливості розвитку уяви дітей дошкільного віку // Питання психології. 1987. № 1. с. 44 – 51.
19. Єрмолаєва, Н.А. Розвиток художніх здібностей./Н.А. Єрмолаєва // Дошкільне виховання.- 1963.- №1.-с.21-23.
20. Замураєва, М.А.. Предметно-просторове середовище як педагогічна умова розвитку творчих здібностей у старших дошкільнят: дисертація ... кандидата педагогічних наук: 13.00.01. – Х., 2006. 200 с.
21. Запорожець, О.В. Вибрані психологічні праці. У 2-х томах. Т.1. Хмельницьк: Педагогіка, 1986. 323 с.
22. Зубарева Н.М. Діти та образотворче мистецтво. Полтава: Просвітництво, 1967. 64
23. Казакова Р.Г.Малювання з дітьми дошкільного віку: сучасні техніки, планування, конспекти занять / Р.Г. Казакова Т.І. Сайганова, Є.М. Седова, В.Ю. Слепцова. - Суми: «Сфера», 2005. 128 с.
24. Казакова, Т.Г. Інтегративна основа образотворчої діяльності // Наука про дошкільне дитинство – традиції та сучасність. Матеріали міжнародної ювілейної науково-практичної конференції. Бердянськ: Авант, 2000. С.146-148.

25. Квач, Н.В. Розвиток образного мислення та графічних навичок у дітей 5-7 років/Н.В. Квач: Допомога для педагогічних дошкільних закладів. - Київ: ВЛАДОС, 2001. 160с.
26. Кириллова, Р. Д. Початкові форми творчої уяви в дітей віком. // Дошкільне виховання. 1971. № 2. с. 41-46.
27. Коджаспірова, Г.М. Педагогічний словник: для студ. вищ. та середовищ. пед. навч. закладів/Г.М. Коджаспірова, А.Ю. Коджаспіров - Суми: Видавничий центр «Академія», 2003. 176 с.
28. Кожохіна, С.К. Подорож у світ мистецтва/С.К. Кожохіна: Програма розвитку дітей. Одеса: ТЦ Сфера, 2005. 128 с.
29. Комарова, Т.О. Образотворча діяльність у дитячому садку. Навчання та творчість. – К.: Педагогіка. 1990. 281 с.
30. Комарова, Т.С. Дитяча художня творчість: методичний посібник для вихователів та педагогів / Т.С. Комарова. – К.: Мозаїка-синтез, 2008. 160 с.
31. Комарова, Т.С. Образотворча діяльність у дитячому садку. / Т.С. Комарова. Вінниця: СИНТЕЗ, 2010. 192 с.
32. Комарова, Т.С. Колективне творчість дітей./ Т.С. Комарова, А.І. Космінська В.Б. Теорія та методика ізо діяльності в дитячому садку / В.Б. Космінська. К-П.: Просвітництво, 1977. 218 с.
33. Кондратьєва, Н. В. Сутність поняття «творчі здібності» // Науково-методичний електронний журнал «Концепт». – 2015. – № 9. – с. 106-110. - URL: <http://e-koncept./2015/15320.htm>. 65
34. Космінська, В.Б. Теорія та методика образотворчої діяльності в дитячому садку: Навч. Посібник для студентів пед. ін-тов. К.: Просвітництво, 1977. 253 с.
35. Костерін, Н.П. Навчальне малювання / Н.П. Костерін. О., вид-во "Наука", 1980. 234 с.
36. Котляр, В.Ф. Образотворча діяльність дошкільнят. / В.Ф. Котляр. Київ: вид-во КНЕУ, 1986. 223 с.

37. Котова, Є.В. Розвиток творчих здібностей дошкільнят: методичний посібник/Є.В. Котова, С.В. Кузнєцова, Т.А. Романова. - Харків: ТЦ Сфера, 2010. 128 с.
38. Кравцова, Є.Є. Психологічні новоутворення дошкільного віку / Є.Є. Кравцова// Питання психології, 1996. № 6.
39. Крисько, В. Г. Психологія та педагогіка: Схеми та коментарі / В.Г. Крисько. - Харків: Владос-прес, 2001. 368 с.
40. Кудрявцев, В., Синельников, В. Дитина - дошкільник: новий підхід до діагностики творчих здібностей // Дошкільне виховання. 1995 № 9. С. 52-59.
41. Лейтес, Н. С. Вікова обдарованість та індивідуальні відмінності / Н.С. Лейтес. - Микол.; Воронеж, 1997. 448 с.
42. Леонт'єв, О.М. Про формування здібностей/А. М.Леонт'єв // Хрестоматія з вікової психології: навчальний посібник для студентів/уклад. Л. М. Семенюк; ред. Д. І. Фельдштейна. Суми: Міжнародна педагогічна академія. - 1994. С. 46-55.
43. Лихачов, Д.Б. Теорія естетичного виховання школярів. Полтава, 1987. 315 с.
44. Лопатіна, Є.Г. Педагогічні умови формування образотворчої творчості дітей 5 років життя // Підвищення ефективності виховання дітей дошкільного віку. Камен-Подільсь., 1992. С. 95-97.
45. Ликова, І.А. Програма художнього виховання, навчання та розвитку дітей 2-7 років «Кольорові долоні» / І.А. Ликова. К.: 2007. - 144 с.
46. Ликова, І.А. Образотворча діяльність у дитсадку: планування, конспекти занять, методичні рекомендації. Київ: «дидактика», 2007. 55 с.
47. Мацкевич, М. Увійди у світ мистецтва: програма естетичного виховання // Дошкільне виховання. 2008. № 4. С. 16-22.
48. Мелік-Пашаєв, А., Новлянська, З.М. Художня обдарованість та її розвиток у шкільні роки. Миколаїв, 2010. 278 с.

49. Методика навчання та виховання в галузі дошкільної освіти: курс лекцій: навчально-методичний посібник/уклад. І. О. Кареліна. - Житомир: філія ЯДПУ, 2012. 68 с.
50. Моїсеєва, І.С., Добродомова О.С. Розвиток творчих здібностей у дошкільнят у образотворчій діяльності // Проблеми та перспективи розвитку освіти: матеріали V Міжнарод. наук. конф. - Рівне: Меркурій, 2014. С.79-81.
51. Мухіна, В.С. Образотворча діяльність дитини як форма засвоєння соціального досвіду. Полтава, 1981. 154 с.
52. Мухіна, В. С. Вікова психологія: феноменологія розвитку, дитинство, юність: Підручник для студ. вишів. К.: Видавничий центр "Академія", 2000. 456 с.
53. Нікітіна, А.В. Сучасні техніки малювання в дитячому садку. Планування, конспекти занять: Посібник для вихователів та зацікавлених батьків / А. В. Нікітіна. Суми: КАРО, 2016. 96 с
54. Основні сучасні концепції творчості та обдарованості / За ред. Богоявленської Д.Б. Одеса, 1997. 495 с.
55. Педагогіка: підручник для студ. установ вищої. проф. освіти / П.І. Підкасистий, В.А. Міжеріков, Т.А. Юзефавічус; за ред. П.І. Підкасистого. - 2-ге вид., перераб. та дод. Миколаїв: Видавничий центр "Академія", 2014. 624 с.
56. Петровський, А.В. Психологія особистості, що розвивається / А.В. Петровський. Київ, 1987. 240 с.
57. Петухова, Л.В. Крапельні дива: практичний посібник для роботи з дітьми дошкільного віку, для батьків та педагогів / Л.В. Петухова. Київ, 2011. 169 с.
58. Петухова, Л.В. Розвиток художньо-творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в умовах взаємодії сім'ї та ДНЗ [Електронний ресурс] // Теорія та практика суспільного розвитку. 2013. №9. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/razvitiehudozhestvennotvorcheskih->

[sposobnosteyu-detey-starshego-doshkolnogovozrasta-v-usloviyah-vzaimodeystviya-semi-i-dou](#)

59. Погодіна, С. Художні техніки – класичні та некласичні// Дошкільне виховання. 2009. №10. С. 44-49.
60. Погодіна, С.В. Теорія та технологія розвитку дитячої художньої творчості. Підручник. К.: Academia, 2014. 384 с.
61. Погодіна, С. Розвиток дитячої образотворчої творчості: історія та перспективи. К.: LAP Lambert Academic Publishing, 2014. 316 с.
62. Поддяків, Н.М. Мислення дошкільника / Н.М. Піддяків. К.: // Психологія мислення: хрестоматія / [та ін]; ред. Ю.Б. Гіппенрейтер, В.Ф. Спиридонів, М.В. Фалікман. – Видання 2-ге, перероблене та доповнене. К: АСТ: Астрель, 2008. С. 250-256.
63. Полуянов, Ю.А. Діагностика загального та художнього розвитку дітей за їх малюнками. / Ю.А. Полуянов. Мик.; Рига, 2000. 196 с.
64. Пономарьов, Я.А. Психологія творчості / Я.А. Пономарьов. К.: Наука, 1988. 304 с.
65. Психологія дітей та підлітків: Навчальний посібник / Ю.Д. Бабаєва; За ред. Н.С. Лейтес. - К.: Academia, 1996. 407с
66. Різдяна, Н.В. Креативність: шляхи розвитку/Н.В. Різдяна. Спб: Одеса, 2006. 178 с.
67. Рубінштейн, С.Л. Основи загальної психології./С.Л. Рубінштейн. Т.1. Суми: Основа, 2002. 720 с.
68. Савенков, А.І. Психологія. / А.І. Савенков. Харків: Юрайт, 2012. 659 с.
69. Сакуліна, Н.П., Методика навчання малюванню та ліпленню в дитячому садку / Н.П. Саккуліна, Н.С. Карпінська, В.А.. Єзікеєва. Київ: Синтез, 1960. 246с.
70. Севостьянова, І.М. Психолого-педагогічна наука про розвиток творчих здібностей дошкільнят // Початкова школа. Плюс до та після. 2014. №2. С. 52-56.

71. Система естетичного виховання у дитсадку./ Під ред. Н.А. Ветлугін. К., 1962. 166 с.
72. Сластенін, В.А. та ін.. Педагогіка. Навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / В. А. Сластенін, І. Ф. Ісаєв, Є. Н. Шиянов; За ред. В.А. Сластеніна. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 576 с.
73. Сокольнікова, Н.М. Образотворче мистецтво: Короткий словник художніх термінів./Н.М. Сокільників. - Орел: Видавництво "Титул", 1996. - 80 с.
74. Солом'янікова, О.А. Радість творчості. / О.А. Солом'янікова. Мариупіль: Мозайка-синтез, 2005. 248 с.
75. Столяренко, Л.Д. Психологія / Л.Д.Столяренко. Полтава., "Фенікс", 2000. 672 с.
76. Теплов, Б.М. Здібності та обдарованість. / Б.М. Теплов. Київ: Інститут практичної психології, 1996. - 304с.
77. Утробіна, К. К. Захоплююче малювання методом стукання з дітьми 3-7 років: Малюємо та пізнаємо навколишній світ / К.К. Утробіна, Г.Ф. Утробін. Київ: «Освіта», 2001. 64 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Нетрадиційне малювання у старшій групі «Кульбаби»

Мета: сприяти розвитку вміння самостійно малювати методом стукання квіти (великі та маленькі овали та кола).

Завдання:

- 1) вчити передавати образ квітки, її будову та форму використовуючи метод стукання жорстким пензлем;
- 2) удосконалювати вміння правильно тримати пензлик при малювання.
- 3) розвивати уяву та сприйняття навколишнього світу.

Попередня робота: бесіда про перші весняні кольори з дітьми, читання вірша Висоцька «Кульбаба», розгляд картинок і фотографій із зображенням кульбаб.

Обладнання: гуаш зеленого та жовтого, білого кольору; два пензлі – кисть із жорсткою щетиною, м'яка кисть із тонким кінцем; палітра; вітлозелений аркуш паперу А4; білий аркуш паперу; матер'яна ганчірочка; паперова серветка; баночка із водою; підставка під пензлик.

Хід заняття

Вихователь: Хлопці, настала чудова пора року Весна. Вся природа прокидається від довгого сну. Які квіти розпускаються першими?

(Відповіді дітей)

Вихователь: (Загадка про кульбабу) Горів у траві росистої Ліхтарик золотистий. Потім померк, погас і перетворився на пух. (Кульбаба)

Подивіться, який гарний кульбаба. Чим же ця квітка схожа на сонце?

Діти: «Такий же круглий та жовтий». Вихователь: Що є у кульбаби? (Стебло, листя, квітка).

Чуєте, хтось дзижчить. Хто це?

Вихователь загадує загадку: «Модниця крилата, сукня смугаста
Зростанням хоч малюка, вкусить – буде погано!»

Діти: «Бджілка».

Вихователь вносить до групи іграшку бджілку.

Вихователь: «Привіт, бджілко! Як тебе звати?» - Майя. Бджілка дізналася, що в нас у групі з'явився кульбаба. Вона рано прокинулася, а квіти ще ніде не розцвіли. Бджілці так хочеться зібрати багато нектару. Ось вона до нас і прилетіла. Хлопці бджілці потрібно багато кольорів, щоб зібрати квітковий нектар. Де нам взяти багато кольорів?

Діти: "Намалювати".

Запропонувати дітям намалювати кульбаби (можна інші квіти) методом стукання.

Нагадати і показати дітям, як правильно тримати пензлик: так само, як олівець, трьома пальцями, але вище за металеву частину пензлика.

Виконати вправу - розминку з пензликом, при цьому рука повинна стояти на лікті. (Діти виконують рухи відповідно до тексту на невеликий аркуш паперу). Тримаємо пензлик Рука на лікті. Пензлик тримають трьома пальцями. вище за її металеву частину. Це важко? Ні, дрібниця! - Руки пензля руки за текстом. Вправо – вліво, вгору та вниз Побігла наша кисть. А потім, а потім-Пензлик тримають вертикально. Пензлик біжить навколо. Виконують стусани без фарби Закрутилася як дзиґа, на листя. За тичком іде тичок!

Діти самостійно олівцем малюють контур кульбаби (овальна або кругла квітка, за бажанням дітей). Нагадати дітям і показати особливості малювання пензлем, а саме плашмя всім ворсом, примочуванням, кінцем, а якщо пензлик тримати вертикально до паперу та розплющувати про неї ворс, то виходить імітація великої «пухнастої» або «колючої» точки (техніку малювання пензлем діти повторюють на аркуші папери). Показати та пояснити послідовність та техніку малювання тичком. Діти спочатку обводять контур квітки пальцем, потім виконують стусани пензликом з жорсткою щетиною без фарби за контуром квітки. (Рука спирається на лікоть, пензлик тримається трьома пальцями, вище металевої частини, пензлик ставиться вертикально аркушу паперу та зверху опускається вниз, ритмічно повторюються рухи).

Запропонувати намалювати кульбабу кольором, яким вони його хочуть бачити.

(Самостійний вибір дітей). Запропонувати дітям набрати гуаш на пензель.

Гуаш повинен бути густий, пензлик сухий. Щоб прибрати зайву фарбу, треба зробити кілька довільних тичків на маленькому аркуші паперу і подивитися який колір вийде. Звернути увагу дітей, що точка вийшла «повітряною», «пухнастою», як справжній бутон кульбаби.

Нагадати, що світло-жовтий відтінок можна отримати, змішавши жовту та білий гуаш на палітрі. Запропонувати дітям почати самостійно малювати тичками прямо по лінії бутона, роблячи тички поруч один з одним, не залишаючи проміжок між стусанами. Потім довільними тичками зафарбовувати поверхню всередині контуру квітки.

Квіти намалювати жовту, білу фарбу на вибір дітей. Змінюючи фарбу, пензлик промити у воді, витерти на суху ганчірочкою, і продовжити малювати. Інші деталі квітки (стебло, листя) намалювати кінцем м'якого пензля. Кінчик кисті опускають у банку з водою, зайву воду прибирають примакуванням про ганчірку. Потім на кінчик пензля набирають гуаш та малюють. Вихователь допомагає дітям виконувати малюнок використовуючи свій зразок.

Заключна частина Діти викладають свої роботи на стіл. Встають півколом навколо своїх робіт. Вихователь садить іграшку бджілку Майю малюнки дітей. Бджола Майя: «Дякую вам хлопці, я тепер багато зберу нектару».

Вихователь для дітей: Ми з вами опинилися на великій галявині, де ростуть кульбаби. Давайте розглянемо їх. Вихователь задає навідні запитання дітям. – Яким способом намалювали кульбаби? (відповіді дітей) – Якого кольору кульбаби? (відповіді дітей) – На що схожа галявина з кульбаб? (відповіді дітей) – Покажіть кульбабу, яка найбільше вам сподобався?

(відповіді дітей) – Навіщо нам потрібні квіти? (відповіді дітей) – Чи потрібно рвати квіти просто так? (Відповіді дітей)

Вихователь дітям: «Ви всі постаралися намалювати гарні квіти, ви справжні художники. Давайте з ваших картин зробимо виставку, щоб всі гості, приходючи, до нас у групу милувалися вашими квітами».

Нетрадиційне малювання у старшій групі «Долоні – восьминіжки»

Мета: розвиток творчих здібностей дошкільнят засобами нетрадиційні техніки малювання.

Завдання:

1. закріплювати навички дітей з нетрадиційної техніки малювання (долонькою)
2. виховувати естетично-моральне ставлення до морських тварин через зображення їхніх образів у нетрадиційних техніках.
3. Розвивати почуття композиції, уяву, творчі здібності, моторику рук.

Матеріали та обладнання: лист з морським фоном, гуаш у тарілочках (зелена, жовта, помаранчева); гуаш в палітрі (рожева, біла, чорна); серветки вологі. Презентація з морською тематикою, зображення дельфіна, ската, морської зірки, морської черепахи, акули, восьминога, ілюстрації до оповідання «Сім'я восьминіжків»; музичний супровід Сен-Санс "Акваріум", пісенька "Восьминіжки", шум моря.

Хід роботи

Сьогодні ми з вами поринемо в атмосферу творчості та відчуємо себе справжніми митцями. Ви своїми руками разом зі мною створите свій «шедевр» за допомогою нетрадиційної техніки.

- Хлопці, сьогодні я пропоную вам вирушити в морську подорож.
- Там у глибині, у безодні вод живе багато дивовижних тварин – великий скат, морська зірка, велика морська черепаха та шляхетні дельфіни, і хижачка акула, і незвичайний восьминіг.

Я вам хочу розповісти одну історію, яка сталася в одній родині восьминогів: (картинка сім'ї восьминогів) Жив восьминіг зі своєю восьминіжкою. І було у них восьминіжків трошки. Усі вони були різного кольору: Перший зелений, другий фіолетовий Третій, як стигла ягода червоний Словом не діти, а тюбики із фарбою. Але була у дітей погана чорта,

Вони як хотіли, міняли кольори, Кожен міг стати кольору будь-якого, Від темно-червоного до блакитного. Ось якось камбала маму в гості покликала, Щоб з нею на глибині поговорити наодинці. Мама рано підвелася, мамо швидко зібралася, А тато за дітлахами залишився спостерігати. Їх треба було розбудити, одягнути, вмити та нагодувати і вивести гуляти. Тільки мама за поріг, Малята з ліжечок скок, Поміняли всі кольори, Стали кольором як вода. Батько діток своїх шукає, Тато повзає по днищу Ні хлопців – біда, біда! І навколо одна вода. Бідний тато засумував, Нема в тата більше сил. - Хлопці, тато який? (Сумний, невеселий, засмучений) - Що трапилося у тата восьминога? (Він втратив своїх хлопців) - Давайте допоможемо татові восьминогу знайти своїх дітей. Допоможемо? Нам хлопці, треба розфарбувати восьминіжків, щоб тато зміг їх знайти.

Наші ручки нам уже багато разів допомагали. Сьогодні я покажу вам як долоньками намалювати восьминіжків. Але перш ніж приступити до роботи, нам треба зробити морську зарядку. Фізмінутка.

В морі ми швидко спустилися, Нахилилися і вмилися, Раз, два, три, чотири, Ось як славно освіжилися. А тепер попливли дружно, Робити так руками треба.

- Молодці сідайте на свої місця. - Перед вами стоять тарілочки з фарбою – у кожного своя фарба, покажіть мені свою долоню, а тепер пензликом розфарбуємо свою долоню гуашшю. Тепер цією долонькою ми ставимо друк на аркуші. Витираємо долоні об серветку.

Перевернемо листок пальчиками донизу. Ось такі у нас вийшли восьминіжки! А тепер великий пальчик занурюємо у білу фарбу та ставимо два ока. Витираємо пальчик об серветку. А зараз вказівний пальчик зануріть у рожеву фарбу. Поставимо печатку ось тут – це буде носик. А тепер мізинчик поринемо в чорну фарбу і оживимо очі. Поставимо друк прямо в білі кружечки. Ось тепер восьминіжки подивилися на нас своїми вічками. А тепер намалюємо камінці та водорості. Ось хлопці, восьминіжків ми знайшли, ось вони й опинилися вдома. (міню картинку сумного тата, на –

веселого) - Погляньте хлопці, а тато восьминіг посміхається. Тепер тато який? (Веселий, щасливий, радісний). А ось і мама повернулася, подивилася – все гаразд і посміхнулася (виставляю картинку мами). Тихіше хлопці! Мені здається, тато нам щось каже, прислухаємося, хлопці, тато каже вам велике спасибі за допомогу. А я хлопці вам скажу, ви не лише справжні художники, ви ще й молодці, ви сьогодні зробили добрий вчинок – допомогли татові знайти своїх діток.

Дякую вам, хлопці.

Додаток В.**Нетрадиційне малювання у підготовчій групі «Як Ластик і Олівець потоваришували»**

Мета: познайомити дітей із нетрадиційною технікою зображення – малювання гумкою за графітом.

Завдання:

- 1) удосконалювати художньо-графічні навички дітей;
- 2) вчити заштрихувати простим олівцем всю поверхню листа;
- 3) розвивати в дітей віком творчість, фантазію, естетичне сприйняття.

Матеріал: м'який простий олівець, гумка, білий аркуш паперу, вологі серветки.

Рекомендації: дана техніка є чорно-білою графіку, виконується різними за характером лініями та штрихами.

Заштрихувати простим олівцем аркуш паперу потрібно з натиском, щоб поверхня листа була темно-сірою, практично чорною, тоді малюнок буде чітко видно. Потім гумкою «малюємо» свій малюнок по штрихуванні.

Зміст: Діти, відгадайте, будь ласка, загадки: Якщо ніс ти мені заточиш, Лист паперу чистий даси, Намалюю, що захочеш. Зрозумів хто я? /простий олівець/ В альбомі на сторінці І я люблю працювати, Я вірний помічник ваш Виправляю олівець. /ластик/ Сьогодні я хочу розповісти вам казку про те, як Ластик та Олівець потоваришували. Слухайте уважно: На одному письмовому столі жили Олівець і гумка. Але життя їх не було веселим, тому що вони постійно сварилися. Олівець любив малювати, а Ластик прав усі його малюнки.

Олівець був довгим, з добре нагостреним носиком. Цим носиком він малював усе, що бачив навколо себе. Але його малюнки важко було зрозуміти. Адже коли Олівець розпочинав свою роботу, він так захоплювався, що забував робити проміжки між проведеними лініями, відстані між штрихами та рисочками. Ластик був м'яким, білим брусочком, який волочил свої ніжки. Як завжди, побачивши малюючого Олівця, Ластик

вирішив з ним пограти. Він сміливо рушив уперед по листку, але й скрізь, де б він не пройшов, залишався витертий слід. Чарівна квітка щойно намальований Олівцем втратив свою пелюсток. Гарний метелик, яка намагалася сісти на квітку виявилася без лапки, порвала крильця і втратила всю свою чарівність і привабливість. - Що ти накоїв, - закричав Олівець Ластіку. - Ти що, не бачиш, я малюю. Або ти навмисне вирішив зіпсувати мій малюнок? - Ні, що ти, - зніяковів Ластик. - Я просто хочу погратись з тобою. Мені дуже подобається, як ти швидко бігаєш по паперу, залишаючи смішні слідилінії. Я теж так хочу. - Але ти стер все те, що я намалював, – не вгавав Олівець. - В мене нема більше чудового метелика та чарівної квіточки. Ти все зіпсував. І Олівець розплакався так, що мало не зламався. Ластик завмер, боячись ще більше засмутити Олівець. На виручку прийшов Аркуш паперу, на якому все відбувалося. - Дивись, - сказав Лист Олівцю, - Ластик прибрав усе зайве з твого малюнка. Ви можете разом створювати малюнки, а я буду підказувати, де слід витерти, а де перестрибнути, зберігаючи лінію, проведену тобою. - Давай спробуємо! - хором погодилися Ластик і Олівець. І взялися до роботи. Олівець і почав швидко бігати по Аркуші, проводячи одну лінію за іншою. А Ластик, дотримуючись вказівок Ліста папери, стрибав з місця на місце, то витираючи лінію зовсім, роблячи її світлішою, а то перетворював її на низку рис. І ось нарешті Лист паперу залишився задоволений тим, що на ньому було намальовано. Так Ластик та Олівець потоваришували. Вони навчилися працювати разом. Незабаром у них було розмальовано не один Аркуш паперу, а цілий альбом чудових малюнків. Там були різні звірі та птахи, всілякі квіти та дерева, красиві ляльки та жителі казкових країн. А таке можливо, тільки якщо між тими, хто працює, є взаєморозуміння та міцна дружба. - Хлопці, подивіться, будь ласка, на ваших столах лежать аркуш паперу, простий олівець та гумка.

Хочете спробувати малювати за допомогою гумки? Для цього затонуйте аркуш паперу простим олівцем, а потім намалюйте щось за допомогою гумка, я пропоную намалювати сніжинки та дерева. Подивимося,

чи зможуть подружитися ваші Олівець і Ластик Вихователь задає навідні запитання дітям. – Яким чином ми малювали? (відповіді дітей) – Що більше всього вам сподобалося? (відповіді дітей) Ви всі намагалися малювати, як справжні художники. І у вас вийшли дуже гарні картини. Давайте з ваших картин зробимо виставку, щоб усі гості, приходячи до нас у групу милувалися вашими квітами».

Нетрадиційне малювання у старшій групі «Метелик»

Мета: вчити працювати у техніці монотипія

Завдання:

1) закріплювати вміння малювати за поданням метелика, розташовуючи малюнок з лівого боку від згинання листа, передавати пропорції;

2) продовжувати вчити малювати дрібні деталі та елементи візерунка тонкою пензлем;

3) виховувати естетичний смак та вміння отримувати задоволення від виконаної роботи. Обладнання: слайди із зображенням різних видів метеликів, листи тонованого паперу за кількістю дітей, тонкі та товсті кисті, серветки, гуаш фарби, склянки для води, ножиці.

Попередня робота: діти малювали метелика гуашшю, розглядали ілюстрація із зображенням метеликів.

Хід діяльності:

Вихователь: Хлопці я хочу загадати вам загадку.

Ось послушайте: Ворушились біля квітки
Усі чотири пелюстки.
Я зірвати його хотів
Він спалахнув і полетів
Як ви думаєте про кого йде мова?
Що ж це за казкову квітку?

Діти: Метелик.

Вихователь: Правильно. Це метелик. Розкажіть, що є у метелика?

З яких частин складається метелик?

(Відповідь) - Правильно, у метелика два крила праворуч, і два крила зліва.

Давайте ми з вами подивимося, які різноманітні є метелики. (Діти розглядають метеликів) - А зараз я вам пропоную трохи відпочити, і пограти.

Пальчикова гімнастика «Метелик»

- Сьогодні ми з вами навчимося малювати метелика незвичайним способом – монотипія. Подивіться в мене аркуш складений навпіл. На одній

половинці я намалювала верхнє та нижнє крило метелика товстим пензлем. – А тепер ми прикрасимо верхнє крильце метелика (малюємо візерунок) -І нижнє крильце метелика? - Хлопці, у нас з вами намальована половина метелика, тепер я акуратно складаю лист навпіл. А тепер я розкрию його.

Дивіться, що вийшло? Діти: Метелик.

Вихователь: Так, у нас вийшов метелик. А як ви вважаєте, що їй не вистачає? (Відповіді дітей) - Дорисуйте, будь ласка, метелику вусики та тулуб.

- Дякую! Красивий у нас з вами вийшов метелик? (Відповіді дітей)